

UZASADNIENIE

Projektowana ustawa dotyczy zmiany ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2024 r. poz. 1571, z późn. zm.), zwanej dalej „ustawą”. Celem projektowanej ustawy jest wprowadzenie nowego modelu oceny działalności naukowej podmiotów systemu szkolnictwa wyższego i nauki oraz dokonanie zmian dostosowujących w obszarach powiązanych z wynikami tej oceny, w szczególności w zakresie uprawnień do nadawania stopni naukowych i stopni w zakresie sztuki, zwanych dalej łącznie „stopniami”, prowadzenia szkół doktorskich, funkcjonowania federacji podmiotów systemu szkolnictwa wyższego i nauki, zwanych dalej „federacjami”, oraz udziału uczelni w programach „Inicjatywa doskonałości – uczelnia badawcza”, zwanym dalej „IDUB”, i „Regionalna inicjatywa doskonałości”, zwanym dalej „RID”.

Projektowana ustawa realizuje jeden z priorytetów polityki Rady Ministrów w Obszarze 3 „*Sprawne państwo i wysoka jakość usług publicznych*” (ID P48), polegający na wdrożeniu nowego modelu oceny działalności naukowej. Projektowane rozwiązania mają na celu zwiększenie adekwatności oceny do rzeczywistego charakteru, zakresu i efektów działalności naukowej prowadzonej przez oceniane podmioty, jej przejrzystości i użyteczności jako instrumentu polityki naukowej państwa, a także lepsze powiązanie wyników oceny z rzeczywistym potencjałem naukowym, organizacyjnym i rozwojowym ocenianych podmiotów.

Dotychczasowy model ewaluacji jakości działalności naukowej, zwanej dalej „ewaluacją”, oparty przede wszystkim na ocenie prowadzonej w ramach dyscyplin naukowych i artystycznych, zwanych dalej łącznie „dyscyplinami”, ujawnił w praktyce szereg ograniczeń. W szczególności wskazywano, że model ten nadmiernie koncentruje się na liczbie i punktacji osiągnięć publikacyjnych, a w niewystarczającym stopniu odzwierciedla rzeczywisty potencjał instytucjonalny podmiotów systemu szkolnictwa wyższego i nauki oraz ich zdolność do prowadzenia długofalowej, stabilnej i odpowiedzialnej działalności naukowej. Obowiązujące rozwiązania nie pozwalają w dostatecznym stopniu uwzględnić takich elementów jak strategia rozwoju podmiotu, jakość środowiska pracy naukowej, wsparcie pracowników naukowych na różnych etapach kariery, mechanizmy przeciwdziałania niepożądanym praktykom publikacyjnym, transfer wyników badań naukowych i prac rozwojowych do gospodarki oraz dydaktyki, a także popularyzacja osiągnięć naukowych i artystycznych, zwanych dalej łącznie „osiągnięciami”.

Istotnym problemem dotychczasowego systemu jest również znaczne obciążenie organizacyjne i sprawozdawcze podmiotów podlegających ewaluacji. Czteroletni cykl ewaluacyjny powoduje konieczność częstego przygotowywania danych, prowadzenia wewnętrznych analiz i symulacji oraz bieżącego zarządzania ryzykiem ewaluacyjnym. Działania te angażują zasoby kadrowe i organizacyjne podmiotów systemu szkolnictwa wyższego i nauki, a jednocześnie nie zawsze przekładają się na poprawę jakości prowadzonej działalności naukowej. Nadmierna koncentracja na spełnianiu wymogów ewaluacyjnych może ograniczać możliwość planowania i realizowania długoterminowych projektów badawczych, w szczególności w dyscyplinach, w których efekty działalności naukowej ujawniają się w dłuższej perspektywie czasowej.

Kolejnym zagadnieniem wymagającym interwencji ustawowej jest sposób ustalania warunku objęcia ewaluacją w danej dyscyplinie. Dotychczasowe rozwiązania, oparte na weryfikacji stanu zatrudnienia na dzień 31 grudnia roku poprzedzającego rok przeprowadzenia ewaluacji nie zapewniają pełnego odzwierciedlenia stabilności potencjału kadrowego podmiotu w całym okresie objętym oceną. Mogą natomiast sprzyjać działaniom doraźnym, podejmowanym bezpośrednio przed ewaluacją, zamiast premiować trwałe utrzymywanie odpowiedniego zaplecza kadrowego w danej dyscyplinie przez cały okres objęty ewaluacją.

Projektowana ustawa odpowiada na te problemy przez wprowadzenie nowego modelu oceny działalności naukowej, obejmującego dwa powiązane ze sobą elementy. Pierwszym z nich będzie ewaluacja przeprowadzana, tak jak dotychczas, w ramach dyscyplin. Drugim elementem będzie ocena potencjału w zakresie nauki i kształcenia, zwana dalej „oceną potencjału”, mająca charakter oceny eksperckiej podmiotu jako instytucji.

W ramach ewaluacji zostaną zachowane podstawowe kryteria oceny obejmujące poziom naukowy lub artystyczny prowadzonej działalności, efekty finansowe badań naukowych i prac rozwojowych oraz wpływ działalności naukowej na funkcjonowanie społeczeństwa i gospodarki. Jednakże projektowana ustawa przewiduje gruntowne zmiany służące większemu ukierunkowaniu ewaluacji na jakość osiągnięć, a nie wyłącznie na ich liczbę. W tym celu przewiduje się m.in. możliwość stosowania niższych limitów liczby osiągnięć podlegających ocenie, co w konsekwencji zmniejszy liczbę ocenianych osiągnięć oraz dostosowanie zasad ewaluacji do faktycznego zaangażowania pracowników i doktorantów w prowadzenie działalności naukowej.

Ocena potencjału będzie służyła weryfikacji tych aspektów funkcjonowania podmiotu, które wykraczają poza ocenę osiągnięć dokonywaną w ramach ewaluacji. Ocenie będą podlegały:

możliwość rozwoju podmiotu w zakresie działalności naukowej, aktywność podmiotu związana z tworzeniem przyjaznego i zrównoważonego środowiska pracy naukowej oraz upowszechnianie wyników badań naukowych i prac rozwojowych, w tym przez różne formy kształcenia. Wprowadzenie oceny potencjału umożliwi całościowe spojrzenie na sposób funkcjonowania podmiotu, jego strategię rozwoju, kulturę organizacyjną, działania wspierające kadrę naukową oraz zdolność do wykorzystywania wyników działalności naukowej w dydaktyce, gospodarce i otoczeniu społecznym, a także przez działalność popularyzatorską.

Nowy model oceny działalności naukowej będzie powiązany z wybranymi uprawnieniami podmiotów systemu szkolnictwa wyższego i nauki. Wynik oceny potencjału będzie miał znaczenie m.in. dla możliwości nadawania stopni, prowadzenia szkół doktorskich, tworzenia studiów bez pozwolenia ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego i nauki, zwanego dalej „ministrem”, oraz udziału w programach wspierających doskonałość naukową. Powiązanie tych uprawnień nie tylko z kategorią naukową uzyskaną w danej dyscyplinie, lecz także z oceną potencjału podmiotu ma zapewnić, że szczególne uprawnienia w systemie szkolnictwa wyższego i nauki będą przysługiwały podmiotom dysponującym odpowiednim zapleczem instytucjonalnym, organizacyjnym i kadrowym, dbającym o jakość pracy zatrudnionych w nich naukowców .

Projektowana ustawa przewiduje również wydłużenie okresu objętego oceną działalności naukowej z 4 do 5 lat. Rozwiązanie to ma na celu ograniczenie obciążeń administracyjnych i sprawozdawczych po stronie ocenianych podmiotów przez zmniejszenie częstotliwości dokonywania czynności o tym charakterze służących przede wszystkim gromadzeniu i raportowaniu danych wymaganych do przeprowadzenia oceny, a także umożliwienie bardziej miarodajnego uchwycenia efektów działalności naukowej, zwłaszcza w przypadku przedsięwzięć badawczych wymagających dłuższego horyzontu czasowego. Dłuższy okres oceny będzie także sprzyjał stabilniejszemu planowaniu działalności naukowej i ograniczy presję na podejmowanie krótkookresowych działań ukierunkowanych wyłącznie na wynik oceny.

Założenia nowego modelu oceny działalności naukowej zostały wypracowane z uwzględnieniem prac powołanego przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego Zespołu do spraw opracowania założeń do nowego modelu ewaluacji jakości działalności naukowej, działającego pod przewodnictwem Sekretarz Stanu dr Karoliny Zioło-Pużuk. Założenia te są efektem wielomiesięcznej pracy 31 ekspertek i ekspertów z różnych dziedzin nauki i z dziedziny sztuki, będących:

- 1) reprezentantami instytucji oraz gremiów przedstawicielskich środowiska szkolnictwa wyższego i nauki, takich jak: Konferencja Rektorów Akademickich Szkół Polskich, Konferencja Rektorów Publicznych Uczelni Zawodowych, Komisja Ewaluacji Nauki, zwana dalej „KEN”, Rada Główna Instytutów Badawczych, Krajowa Reprezentacja Doktorantów, Rada Młodych Naukowców oraz Rada Główna Nauki i Szkolnictwa Wyższego;
- 2) przedstawicielami Polskiej Akademii Nauk;
- 3) ekspertami wskazanymi przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

Projektowana ustawa wprowadza także rozwiązania służące wzmocnieniu etycznego wymiaru działalności akademickiej i naukowej oraz społecznej odpowiedzialności uczelni. W tym zakresie przewiduje się m.in. uporządkowanie i wyraźniejsze wyodrębnienie w katalogu zadań uczelni działalności związanej z popularyzacją nauki oraz uzupełnienie tego katalogu o przeciwdziałanie dezinformacji naukowej, wprowadzenie obowiązku uchwalania przez senaty uczelni kodeksów etyki wspólnoty akademickiej oraz zmianę zasad oceny okresowej nauczycieli akademickich w sposób ograniczający mechaniczne przenoszenie kryteriów stosowanych w ewaluacji na ocenę indywidualną pracowników.

W konsekwencji projektowana ustawa ma charakter systemowy. Nie ogranicza się do modyfikacji zasad ewaluacji, lecz tworzy nowy model oceny działalności naukowej, łączący ocenę osiągnięć w dyscyplinach z ekspercką oceną potencjału instytucjonalnego podmiotów systemu szkolnictwa wyższego i nauki. Przyjęte rozwiązania mają służyć zwiększeniu jakości i wiarygodności oceny, ograniczeniu nadmiernych obciążeń administracyjnych, wzmocnieniu stabilności kadrowej i organizacyjnej podmiotów oraz lepszemu powiązaniu działalności naukowej z kształceniem, gospodarką i potrzebami społecznymi.

Realizacji powyższych celów służą szczegółowe rozwiązania przewidziane w projekcie, obejmujące zarówno zmiany w przepisach dotyczących oceny działalności naukowej, jak i zmiany w przepisach określających zadania uczelni oraz warunki korzystania z uprawnień powiązanych z wynikami tej oceny.

W art. 11 ust. 1 ustawy proponuje się rozszerzenie katalogu podstawowych zadań uczelni. Zmiana art. 11 ust. 1 pkt 9 ustawy ma charakter porządkujący i polega na wskazaniu, że zadaniem uczelni jest gromadzenie oraz udostępnianie zbiorów bibliotecznych, informacyjnych i archiwalnych oraz wyłączeniu z tego punktu upowszechniania i pomnażania osiągnięć nauki

i kultury. Rozwiązanie to porządkuje zakres tego zadania i lepiej odzwierciedla współczesny charakter zasobów tworzonych, przechowywanych i udostępnianych przez uczelnie, obejmujących nie tylko tradycyjne zbiory biblioteczne, lecz także zbiory informacyjne i archiwalne.

Jednocześnie pomnażanie osiągnięć nauki i kultury polskiej przeniesiono do dodawanego w art. 11 ust. 1 ustawy pkt 11, zgodnie z którym do podstawowych zadań uczelni będzie należała także działalność popularyzująca naukę oraz przeciwdziałanie dezinformacji naukowej. Celem tej zmiany jest wzmocnienie społecznej roli uczelni jako podmiotów odpowiedzialnych nie tylko za prowadzenie kształcenia i działalności naukowej, lecz także za upowszechnianie rzetelnej wiedzy, budowanie zaufania do nauki oraz reagowanie na zjawiska polegające na rozpowszechnianiu informacji sprzecznych z aktualnym stanem wiedzy naukowej.

Wpisanie działalności popularyzującej naukę do katalogu podstawowych zadań uczelni podkreśla znaczenie komunikowania wyników badań naukowych społeczeństwu oraz wykorzystywania potencjału uczelni w debacie publicznej, edukacji społecznej i kształtowaniu postaw opartych na wiedzy. Uczelnie, jako podmioty dysponujące zapleczem eksperckim i prowadzące działalność naukową w wielu dziedzinach, powinny uczestniczyć w przekazywaniu społeczeństwu wiarygodnych informacji oraz wspierać rozumienie znaczenia nauki dla rozwoju społecznego, gospodarczego i kulturowego.

Dodanie zadania polegającego na przeciwdziałaniu dezinformacji naukowej odpowiada na potrzebę wyraźnego wskazania, że jednym z elementów misji uczelni jest wspieranie rzetelności przekazu naukowego i przeciwdziałanie rozpowszechnianiu nieprawdziwych lub nierzetelnych informacji odnoszących się do zagadnień naukowych. Regulacja ta ma charakter kierunkowy i ustrojowy. Nie tworzy odrębnej procedury przeciwdziałania dezinformacji, lecz wskazuje, że aktywność uczelni w tym zakresie stanowi jedno z jej ustawowych zadań.

Zmiana ta jest również spójna z projektowanym nowym modelem oceny działalności naukowej. Jednym z elementów oceny potencjału będzie bowiem upowszechnianie wyników badań naukowych i prac rozwojowych, w tym przez różne formy kształcenia. Ujęcie działalności popularyzującej naukę i przeciwdziałania dezinformacji naukowej w katalogu podstawowych zadań uczelni wzmacnia zatem powiązanie działalności naukowej z jej społecznym oddziaływaniem oraz z odpowiedzialnością uczelni za jakość i wiarygodność przekazu wiedzy.

W art. 28 ust. 1 ustawy proponuje się dodanie pkt 3a, zgodnie z którym do zadań senatu uczelni będzie należało uchwalanie kodeksu etyki wspólnoty akademickiej. Celem tej zmiany jest wzmocnienie znaczenia zasad etycznych w działalności uczelni oraz podkreślenie odpowiedzialności wspólnoty akademickiej za rzetelność prowadzenia działalności naukowej, dydaktycznej i organizacyjnej.

Kodeks etyki będzie uchwalany przez senat, co pozwoli dostosować jego treść do rodzaju uczelni, jej misji, profilu działalności oraz specyfiki prowadzonych badań naukowych i kształcenia. Projektowana regulacja nie określa treści, które powinny znaleźć się w kodeksie, pozostawiając uczelniom możliwość przyjęcia rozwiązań odpowiadających ich potrzebom organizacyjnym i tradycji akademickiej.

Rozwiązanie to jest spójne z nowym modelem oceny działalności naukowej, w którym znaczenie będzie miała także jakość środowiska pracy naukowej. Kodeks etyki wspólnoty akademickiej powinien sprzyjać kształtowaniu kultury rzetelności naukowej oraz przeciwdziałaniu nieetycznym praktykom publikacyjnym.

Zgodnie z art. 4 ust. 1 pkt 1 projektowanej ustawy senaty uczelni uchwalą kodeksy etyki wspólnoty akademickiej w terminie 6 miesięcy od dnia wejścia w życie tej ustawy. Kodeksy te będą dostosowane do aktywności uczelni oraz zostaną indywidualnie przygotowane i przyjęte przez każdą uczelnię.

Projektowana ustawa wprowadza nową instytucję ustrojową w uczelniach posiadających uprawnienia do nadawania stopni, tj. rady naukowe dyscyplin. Zgodnie z dodawanym w art. 17 ustawy ust. 1a uczelnia posiadająca w danej dyscyplinie uprawnienie do nadawania stopnia doktora albo stopnia doktora habilitowanego będzie tworzyć radę naukową dyscypliny. Rada ta będzie organem uczelni.

Podstawowym zadaniem rady naukowej dyscypliny będzie podejmowanie uchwał w sprawach nadawania stopni w dyscyplinie, dla której rada zostanie utworzona. Statut uczelni będzie mógł określić również inne zadania rady. Uchwały rady będą podejmowane w obecności co najmniej połowy statutowej liczby jej członków.

Celem projektowanej regulacji jest nadanie radom naukowym dyscyplin jednolitego, ustawowego i obligatoryjnego charakteru w uczelniach posiadających uprawnienia do nadawania stopni w danej dyscyplinie. Obecnie uczelnie mogą, na podstawie statutów, tworzyć różne organy lub gremia właściwe do spraw poszczególnych dyscyplin, w tym do spraw

związanych z nadawaniem stopni. Ustawa nie określa jednak jednolitego modelu takich organów, w szczególności nie przesądza ich obligatoryjnego charakteru, składu ani podstawowych zasad działania. W większości uczelni rady naukowe dyscyplin realizują już zadania w zakresie nadawania stopni w dyscyplinie, zatem proponowana zmiana będzie miała wymiar unifikujący. Projektowane rozwiązanie zapewni, że uchwały w sprawach nadawania stopni w danej dyscyplinie będą podejmowane przez organ złożony z osób prowadzących działalność naukową w tej dyscyplinie, posiadających odpowiednie kwalifikacje oraz istotne osiągnięcia.

W skład rady naukowej dyscypliny wejdą przede wszystkim osoby tworzące wprowadzane w projektowanej ustawie minimum kadrowe wymagane do posiadania uprawnień do nadawania stopni, tj. osoby posiadające co najmniej stopień doktora habilitowanego, zatrudnione w pełnym wymiarze czasu pracy, które złożyły oświadczenie upoważniające uczelnię do zaliczenia ich do liczby pracowników prowadzących działalność naukową w tej dyscyplinie. Do składu rady będą mogły być powołane również osoby zatrudnione na stanowisku profesora uczelni, niezaliczane do minimum kadrowego, jeżeli będą zatrudnione w uczelni jako podstawowym miejscu pracy oraz będą posiadały istotne osiągnięcia w dyscyplinie, dla której rada będzie tworzona.

Projekt przewiduje, że liczba członków rady naukowej dyscypliny będzie określana w statucie uczelni, jednak nie będzie mogła być mniejsza niż 10. Statut uczelni określi również tryb przeprowadzania wyborów do rady naukowej dyscypliny oraz wyborów uzupełniających, a także zasady i tryb funkcjonowania tej rady. W tym celu projektowana ustawa zmienia art. 34 ust. 1 pkt 3 ustawy.

W związku z powierzeniem radom naukowym dyscyplin kompetencji do podejmowania uchwał w sprawach nadawania stopni w dyscyplinach projektowana ustawa zmienia art. 28 ust. 1 pkt 8 ustawy. Zgodnie z tym przepisem senat zachowa kompetencję do nadawania stopnia naukowego doktora w dziedzinie nauki. Zmieniany art. 31 ust. 4 określa krąg członków senatu uprawnionych do udziału w głosowaniach w tych sprawach.

Kadencja rady naukowej dyscypliny będzie trwała 5 lat i będzie rozpoczynała się w dniu 1 stycznia. Przyjęcie pięcioletniej kadencji jest spójne z projektowanym pięcioletnim cyklem oceny działalności naukowej i ma zapewnić stabilność funkcjonowania organów odpowiedzialnych za sprawy awansu naukowego w dyscyplinach.

Zgodnie z art. 5 projektowanej ustawy uczelnie posiadające uprawnienie do nadawania stopni będą obowiązane dostosować swoje statuty do przepisów art. 31a–31c ustawy oraz utworzyć rady naukowe dyscyplin do dnia 31 grudnia 2030 r. Pierwsza kadencja tych rad rozpocznie się w dniu 1 stycznia 2031 r.

W art. 53 ust. 7 ustawy wprowadza się zmianę w zakresie przesłanek umożliwiających uczelni utworzenie studiów bez pozwolenia ministra. Obecnie, zgodnie z art. 53 ust. 7 pkt 1 ustawy, pozwolenia nie wymaga utworzenie studiów na kierunku przyporządkowanym do dyscypliny, o której mowa w art. 53 ust. 1 ustawy, albo dyscypliny wiodącej, w której uczelnia posiada kategorię naukową A+, A albo B+. Zgodnie z projektowanym brzmieniem art. 53 ust. 7 ustawy warunkiem utworzenia studiów bez pozwolenia ministra będzie, poza posiadaniem kategorii naukowej A+, A albo B+ w dyscyplinie, o której mowa w art. 53 ust. 1 ustawy, albo dyscyplinie wiodącej, również posiadanie przez uczelnię pozytywnej albo wyróżniającej oceny potencjału. Zmiana ta ma na celu powiązanie uprawnienia do tworzenia studiów bez pozwolenia ministra nie tylko z jakością działalności naukowej prowadzonej w danej dyscyplinie, odzwierciedloną w postaci wysokiej kategorii naukowej, lecz także z oceną potencjału. Ocena ta będzie obejmowała m.in. upowszechnianie wyników badań naukowych i prac rozwojowych, w tym przez różne formy kształcenia. W konsekwencji projektowane rozwiązanie ma zapewnić, aby z tego uprawnienia korzystały uczelnie posiadające odpowiednie warunki instytucjonalne do zapewniania jakości procesu kształcenia, w szczególności przez transfer osiągnięć do dydaktyki.

W art. 128 ust. 3 ustawy proponuje się zmianę dotyczącą kryteriów oceny okresowej nauczycieli akademickich. Projektowana regulacja utrzymuje obowiązującą zasadę, zgodnie z którą kryteria oceny okresowej nauczycieli akademickich nie mogą dotyczyć obowiązku uzyskania stopnia doktora, stopnia doktora habilitowanego albo tytułu profesora. Nowością jest natomiast wprowadzenie rozwiązania, zgodnie z którym w przypadku nauczycieli akademickich zatrudnionych w grupach pracowników badawczych oraz badawczo-dydaktycznych o wyniku oceny okresowej nie będzie mogła decydować wyłącznie liczba, rodzaj lub wartość punktowa osiągnięć wykazywanych na potrzeby ewaluacji. Rozwiązanie to ma na celu odejście od mechanicznego przenoszenia kryteriów stosowanych w ewaluacji, służących ocenie działalności naukowej podmiotu, na ocenę indywidualną nauczyciela akademickiego. Zmiana ma przeciwdziałać nadmiernej presji na tworzenie publikacji naukowych oraz wspierać bardziej zrównoważoną ocenę pracy nauczycieli akademickich,

uwzględniającą charakter stanowiska, zakres obowiązków oraz różnorodność wykonywanych przez nich zadań.

W art. 4 ust. 1 pkt 2 projektowanej ustawy przewidziano, że rektorzy, po zasięgnięciu opinii senatów, związków zawodowych, samorządu studenckiego oraz samorządu doktorantów, określą kryteria oceny okresowej dla poszczególnych grup pracowników i rodzajów stanowisk w terminie 6 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy. Kryteria te będą stosowane, poczynając od okresu podlegającego ocenie następującego po okresie, w którym zostały określone.

Projektowana ustawa wprowadza także zmiany dotyczące federacji. Zmiany te mają na celu dostosowanie regulacji dotyczących federacji do nowego modelu oceny działalności naukowej oraz doprecyzowanie zasad funkcjonowania federacji, w szczególności w zakresie jej zadań, statutu, ewaluacji oraz oceny potencjału.

W art. 165 ust. 2 ustawy proponuje się wskazanie, że federację tworzy się w celu wspólnego prowadzenia działalności naukowej przez jednostki uczestniczące. Projektowana zmiana doprecyzowuje podstawowy cel tworzenia federacji i akcentuje jej naukowy charakter. Jednocześnie w art. 165 ust. 3 ustawy przewiduje się, że jednostki uczestniczące będą mogły powierzyć federacji realizowanie innych zadań określonych w statucie federacji, w szczególności kształcenie doktorantów, nadawanie stopni oraz komercjalizację wyników działalności naukowej oraz *know-how* związanego z tymi wynikami, zwaną dalej „komercjalizacją”. Projekt wyraźnie przesądza jednak, że federacji nie będzie można powierzyć kształcenia na studiach, na studiach podyplomowych ani kształcenia w innych formach. Rozwiązanie to ma na celu zachowanie jednoznacznego podziału zadań między federacją a jednostkami uczestniczącymi oraz utrzymanie federacji jako formy współpracy ukierunkowanej przede wszystkim na wspólne prowadzenie działalności naukowej.

Konsekwencją zmian w art. 165 ustawy są zmiany w art. 166 ustawy dotyczącym statutu federacji. W art. 166 ust. 4 pkt 3 ustawy doprecyzowuje się, że statut federacji będzie określał zasady wspólnej realizacji zadań federacji, o których mowa w art. 165 ust. 2 i 3 ustawy. Zmiana ta ma charakter dostosowujący i wynika z nowego ujęcia celu federacji oraz możliwości powierzenia jej dodatkowych zadań przez jednostki uczestniczące. Z kolei zmiana art. 166 ust. 4 pkt 7 ustawy dostosowuje przepis do sytuacji, w której federacja prowadzi kształcenie doktorantów, wskazując jednostkę uczestniczącą uprawnioną do otrzymania środków finansowych na ten cel.

W art. 166 ustawy dodaje się również ust. 4a–4c, które określają procedurę zmiany statutu federacji oraz obowiązek jego udostępniania. Projekt zmiany statutu federacji będzie podlegał uzgodnieniu z ministrem, a w przypadku gdy jednostka uczestnicząca jest nadzorowana przez inny organ – będzie wymagać również uprzedniego zasięgnięcia opinii tego organu. Uzgodniony projekt zmiany statutu federacji będzie wymagał zatwierdzenia przez organy jednostek uczestniczących właściwe do uchwalenia ich statutów, a następnie uchwalenia przez zgromadzenie federacji. Projekt zmiany statutu będzie musiał zostać złożony do ministra nie później niż 6 miesięcy przed planowanym wejściem zmiany w życie. Federacja będzie także obowiązana do udostępniania statutu w Biuletynie Informacji Publicznej na swojej stronie podmiotowej. Rozwiązania te mają zapewnić przejrzystość funkcjonowania federacji, udział właściwych organów jednostek uczestniczących w zmianie jej podstawowego aktu wewnętrznego oraz odpowiedni czas na ocenę projektowanych zmian statutu.

Istotne zmiany przewidziano również w art. 173 ustawy, który reguluje zasady oceny działalności naukowej prowadzonej przez federację. W art. 173 ust. 1 ustawy proponuje się, aby jakość działalności naukowej prowadzonej przez federację podlegała ewaluacji po upływie dwóch pełnych okresów objętych ewaluacją, licząc od dnia utworzenia federacji, chyba że statut federacji będzie zawierał postanowienia przewidujące wcześniejsze przeprowadzenie ewaluacji w stosunku do federacji. Rozwiązanie to ma umożliwić federacji osiągnięcie odpowiedniego stopnia organizacyjnego i naukowego przygotowania przed jej objęciem ewaluacją. Ma to znaczenie w szczególności z punktu widzenia konsolidacji potencjału kadrowego jednostek uczestniczących, ujednoczenia zasad sprawozdawczości oraz zapewnienia porównywalności wyników ewaluacji federacji z wynikami ewaluacji innych podmiotów systemu szkolnictwa wyższego i nauki po ustabilizowaniu jej struktury organizacyjnej i zasad przypisywania osiągnięć.

W dodawanym art. 173 ust. 1a ustawy przesądza się, że do dnia przeprowadzenia po raz pierwszy ewaluacji jakości działalności naukowej prowadzonej przez federację ewaluację będzie się przeprowadzało w stosunku do jednostek uczestniczących, na zasadach obowiązujących je przed dniem utworzenia federacji. Rozwiązanie to zapewni ciągłość oceny działalności naukowej jednostek uczestniczących w okresie poprzedzającym pierwszą ewaluację federacji oraz zapobiegnie powstaniu sytuacji, w której jakiś okres działalności naukowej prowadzonej przez te jednostki nie byłby objęty ewaluacją.

Projektowana ustawa wprowadza do nowego modelu oceny działalności naukowej federacji ocenę jej potencjału. Zgodnie z dodawanym art. 173 ust. 1b ustawy potencjał federacji będzie

podlegał ocenie po upływie dwóch pełnych okresów objętych oceną, licząc od dnia utworzenia federacji, chyba że statut federacji będzie zawierał postanowienia przewidujące wcześniejsze przeprowadzenie tej oceny w stosunku do federacji. Do dnia przeprowadzenia po raz pierwszy oceny potencjału federacji ocenę tę będzie się przeprowadzało w stosunku do jednostek uczestniczących, na zasadach obowiązujących je przed dniem utworzenia federacji. Takie rozwiązanie, przewidziane w dodawanym w art. 173 ustawy ust. 1c, zapewni ciągłość oceny instytucjonalnego potencjału jednostek uczestniczących do czasu objęcia oceną federacji.

W dodawanym w art. 173 ustawy ust. 1d wskazuje się, że ocena potencjału federacji będzie obejmowała działania podejmowane na poziomie federacji lub jednostek uczestniczących. Rozwiązanie to uwzględnia specyfikę federacji jako formy współdziałania odrębnych podmiotów systemu szkolnictwa wyższego i nauki. Potencjał federacji może być budowany zarówno przez działania podejmowane centralnie na poziomie federacji, jak i przez działania realizowane w jednostkach uczestniczących, które składają się na łączny potencjał federacji, szczególnie w zakresie kształcenia na studiach w jednostkach uczestniczących. Kształcenie doktorantów może być realizowane także przez federację, natomiast kształcenie na studiach, na studiach podyplomowych oraz kształcenie w innych formach pozostaje zadaniem jednostek uczestniczących. Z tego względu zasadne jest, aby w ocenie potencjału federacji mogły być uwzględniane zarówno działania podejmowane na poziomie federacji, jak i działania realizowane przez jednostki uczestniczące.

W art. 173 ust. 2 ustawy zmienia się warunek przeprowadzania ewaluacji federacji w ramach danej dyscypliny. Ewaluację będzie można przeprowadzić, jeżeli jednostki uczestniczące będą zatrudniały łącznie, według stanu na dzień 31 grudnia każdego roku w okresie objętym ewaluacją, co najmniej 10 pracowników prowadzących działalność naukową w danej dyscyplinie, w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy związanej z prowadzeniem tej działalności. Rozwiązanie to dostosowuje zasady ewaluacji federacji do projektowanej zmiany ogólnych zasad ewaluacji, zgodnie z którą warunek kadrowy ma być spełniony w każdym roku okresu objętego ewaluacją, a nie wyłącznie na dzień poprzedzający rozpoczęcie ewaluacji. Wymóg ten jest tożsamy z wymogiem względem wszystkich podmiotów systemu szkolnictwa wyższego i nauki określonym w art. 265 ust. 4 ustawy.

Dodawany w art. 173 ustawy ust. 2a przewiduje możliwość złożenia przez federację, w terminie do dnia 30 września roku poprzedzającego ewaluację, wniosku o nieprzystąpienie do ewaluacji w ramach wybranej dyscypliny albo wybranych dyscyplin, o których mowa w art. 173 ust. 2 ustawy. Wniosek ten nie będzie mógł jednak obejmować wszystkich dyscyplin. Rozwiązanie

to pozwoli federacji na bardziej elastyczne kształtowanie zakresu jej działalności naukowej objętej ewaluacją, z uwzględnieniem rzeczywistego profilu naukowego tej działalności i strategii jej rozwoju, przy jednoczesnym zachowaniu obowiązku poddania ewaluacji co najmniej jednej dyscypliny. Jest to możliwość, którą otrzymają wszystkie podmioty systemu szkolnictwa wyższego i nauki .

Zmiany w art. 173 ust. 3 i 4 ustawy mają charakter dostosowujący do zasad ewaluacji prowadzonej przez federację. Na potrzeby ewaluacji będą uwzględniane oświadczenia pracowników jednostek uczestniczących prowadzących działalność naukową w danej dyscyplinie, upoważniające daną jednostkę uczestniczącą do zaliczenia pracownika do liczby pracowników, o których mowa w art. 265 ust. 4 ustawy. Kategorie naukowe będą przyznawane federacji.

W dodanym w art. 173 ustawy ust. 4a przesądza się, że w przypadku oceny potencjału federacji ocena, o której mowa w art. 269a ust. 1 ustawy, będzie przyznawana federacji. Oznacza to, że po objęciu federacji oceną potencjału będzie ona samodzielnym podmiotem tej oceny, analogicznie jak w przypadku przyznawania federacji kategorii naukowych w wyniku ewaluacji.

Zmiany w art. 173 ust. 5 i 6 ustawy dostosowują przepisy dotyczące uprawnień federacji do wprowadzenia oceny potencjału. Federacja będzie podmiotem uprawnień związanych z posiadaniem kategorii naukowej oraz oceny potencjału w zakresie wskazanym w art. 173 ust. 5 ustawy, obejmującym nadawanie stopni, kształcenie doktorantów oraz ubiegania się o status laureata IDUB i przystępowanie do konkursów w RID. Od dnia utworzenia federacji do dnia uzyskania przez nią kategorii naukowej federacja będzie podmiotem uprawnień związanych z posiadaniem przez jednostki uczestniczące kategorii naukowych w zakresie, o którym mowa w art. 173 ust. 5 pkt 1 i 2 ustawy.

W dodanym w art. 173 ustawy ust. 6a przewiduje się rozwiązanie dotyczące korzystania przez federację, w okresie od dnia jej utworzenia do dnia uzyskania przez nią oceny potencjału, z uprawnień związanych z ocenami potencjału jednostek uczestniczących. Jeżeli co najmniej jedna z jednostek uczestniczących będzie posiadała wyróżniającą ocenę potencjału, federacja będzie mogła być podmiotem uprawnień wynikających z tej oceny w zakresie ubiegania się o status laureata IDUB i przystępowania do konkursów w RID. Jednocześnie, jeżeli którakolwiek z jednostek uczestniczących będzie posiadała ocenę negatywną, federacja nie będzie mogła być podmiotem uprawnień, o których mowa w art. 173 ust. 5 ustawy.

Zmiana art. 173 ust. 8 ustawy ma charakter dostosowujący do zasad finansowania i algorytmów podziału środków finansowych, o których mowa w art. 368 ustawy. Na potrzeby tych algorytmów będzie przyjmowane, że jednostka uczestnicząca posiada kategorię naukową w danej dyscyplinie przyznaną federacji, jeżeli będzie zatrudniała, według stanu na dzień 31 grudnia roku poprzedzającego rok podziału środków finansowych, co najmniej 10 pracowników prowadzących działalność naukową w tej dyscyplinie, w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy związanej z prowadzeniem działalności naukowej.

W art. 173 ust. 9 ustawy określa się skutki likwidacji federacji po uzyskaniu przez nią kategorii naukowej w danej dyscyplinie. Jednostka uczestnicząca zachowa kategorię naukową albo uprawnienie nadane federacji w trybie art. 226a ust. 1 ustawy w tej dyscyplinie, jeżeli na dzień 31 grudnia roku poprzedzającego rok likwidacji federacji zatrudniała co najmniej 10 pracowników prowadzących działalność naukową w tej dyscyplinie, w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy związanej z prowadzeniem działalności naukowej w tej dyscyplinie. Rozwiązanie to ma zapewnić zachowanie kategorii naukowej albo ww. uprawnienia wyłącznie przez te jednostki uczestniczące, które będą posiadały odpowiedni potencjał kadrowy w danej dyscyplinie. Do zachowania kategorii naukowej przez jednostkę uczestniczącą będzie miał zastosowanie art. 269 ust. 2 ustawy.

Dodawany w art. 173 ustawy ust. 10 reguluje skutki likwidacji federacji po uzyskaniu przez nią oceny potencjału. W takim przypadku jednostki uczestniczące zachowają tę ocenę. Do zachowania tej oceny przez jednostki uczestniczące będzie stosowany art. 269a ust. 2 ustawy. Rozwiązanie to będzie służyło zapewnieniu ciągłości skutków oceny potencjału w przypadku likwidacji federacji.

W art. 174 ustawy proponuje się zmianę przesłanek likwidacji federacji przez ministra. Minister będzie likwidował federację w przypadku niezyskania przez nią kategorii naukowej A+, A albo B+ w co najmniej jednej dyscyplinie albo nieprzystąpienia przez nią do ewaluacji w terminie, o którym mowa w art. 173 ust. 1 ustawy. Rozwiązanie to jest konsekwencją określenia podstawowego celu federacji jako wspólnego prowadzenia działalności naukowej przez jednostki uczestniczące i ma zapewnić, że federacja będzie funkcjonowała jako forma współpracy podmiotów posiadających rzeczywisty potencjał naukowy, potwierdzony wynikiem ewaluacji.

Zmiany w art. 176 ustawy mają charakter dostosowujący. Polegają na aktualizacji katalogu przepisów stosowanych odpowiednio do federacji w związku z wprowadzeniem oceny

potencjału, dodaniem art. 269a i art. 269b ustawy, zmianami dotyczącymi Zintegrowanego Systemu Informacji o Szkolnictwie Wyższym i Nauce POL-on, zwanego dalej „systemem POL-on”, oraz zmianami odnoszącymi się do IDUB i RID. Celem tych zmian jest zapewnienie spójności regulacji dotyczących federacji z projektowanym modelem oceny działalności naukowej oraz z uprawnieniami i obowiązkami powiązаныmi z wynikami tej oceny.

Zgodnie z projektowanym brzmieniem art. 185 ust. 1 ustawy przewiduje się, że uprawnienie do nadawania stopnia doktora będzie przysługiwało uczelni, instytutowi naukowemu Polskiej Akademii Nauk, zwanemu dalej „instytutem PAN”, instytutowi badawczemu, międzynarodowemu instytutowi działającemu na podstawie odrębnej ustawy, posiadającemu siedzibę na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, zwanemu dalej „instytutem międzynarodowym”, albo Centrum Medycznego Kształcenia Podyplomowego, zwanemu dalej „CMKP”, jeżeli podmiot ten będzie spełniał łącznie warunki dotyczące posiadania kategorii naukowej albo uprawnienia nadanego w trybie art. 226a ust. 1 ustawy, minimum kadrowego oraz oceny potencjału.

Podmiot nadający stopień doktora, zwany dalej „podmiotem doktoryzującym”, będzie musiał posiadać w danej dyscyplinie kategorię naukową co najmniej B+ albo uprawnienie nadane w trybie art. 226a ust. 1 ustawy. Warunek ten pozwala zachować powiązanie uprawnienia do nadawania stopnia doktora z jakością działalności naukowej prowadzonej w dyscyplinie, potwierdzoną wynikiem ewaluacji albo szczególnym uprawnieniem nadanym na podstawie art. 226a ust. 1 ustawy.

Jednocześnie projektowana ustawa wprowadza wymóg zapewnienia minimum kadrowego na poziomie co najmniej 5 osób posiadających co najmniej stopień doktora habilitowanego, zatrudnionych w pełnym wymiarze czasu pracy, które złożyły oświadczenie upoważniające dany podmiot do zaliczenia ich do liczby pracowników prowadzących działalność naukową w tej dyscyplinie. Wprowadzenie tego warunku ma zagwarantować, aby podmiot doktoryzujący posiadał stabilne zaplecze kadrowe w danej dyscyplinie, obejmujące osoby o odpowiednim poziomie kwalifikacji naukowych, zdolne do sprawowania opieki naukowej oraz do udziału w postępowaniach w sprawie nadania stopnia doktora. Celem wprowadzenia minimum kadrowego jest również ograniczenie sytuacji, w których uprawnienie do nadawania stopnia doktora byłoby oparte wyłącznie na kategorii naukowej, bez zapewnienia odpowiednio szerokiego grona osób posiadających kwalifikacje do udziału w procesach awansu naukowego.

Projekt przewiduje również, że podmiot doktoryzujący będzie musiał posiadać wyróżniającą albo pozytywną ocenę potencjału. Oznacza to powiązanie uprawnień do nadawania stopnia doktora nie tylko z kategorią naukową albo uprawnieniem nadanym w trybie art. 226a ust. 1 ustawy oraz minimum kadrowym w danej dyscyplinie, lecz także z oceną warunków instytucjonalnych prowadzenia działalności naukowej i kształcenia. Rozwiązanie to ma zapewnić, aby stopień doktora był nadawany przez podmioty dysponujące odpowiednim potencjałem organizacyjnym, kadrowym i rozwojowym, sprzyjającym prowadzeniu badań naukowych oraz kształceniu kadr naukowych.

Zmiana art. 185 ust. 2 ustawy ma charakter dostosowujący do nowych warunków wymaganych do spełnienia przez podmiot doktoryzujący, określonych w ust. 1 tego artykułu. Biorąc pod uwagę powyższe, stopień doktora w danej dyscyplinie będzie mógł być nadany również wspólnie przez podmioty doktoryzujące, w tym z udziałem podmiotów zagranicznych posiadających uprawnienia do nadawania stopnia doktora w zakresie tej dyscypliny. Rozwiązanie to utrzymuje możliwość wspólnego nadawania stopnia doktora, a jednocześnie zapewnia, że krajowe podmioty uczestniczące w takim postępowaniu będą spełniały warunki określone dla podmiotów doktoryzujących w projektowanym art. 185 ust. 1 ustawy.

Zgodnie z projektowanym nowym brzmieniem art. 185 ust. 3 ustawy określono warunki nadawania stopnia doktora w dziedzinie nauki w przypadku, o którym mowa w art. 177 ust. 6 ustawy. Stopień doktora w dziedzinie nauki będzie mógł zostać nadany przez podmiot doktoryzujący, który w ponad połowie dyscyplin zawierających się w tej dziedzinie będzie posiadał kategorie naukowe A+, A albo B+ lub uprawnienia nadane w trybie art. 226a ust. 1 ustawy, a także będzie spełniał w tych dyscyplinach wymóg posiadania minimum kadrowego. Podmiot ten będzie musiał ponadto posiadać wyróżniającą albo pozytywną ocenę potencjału. Rozwiązanie to zapewnia, że nadawanie stopnia doktora w dziedzinie nauki będzie możliwe jedynie przez podmiot posiadający odpowiednio szeroki i stabilny potencjał naukowy w większości dyscyplin składających się na daną dziedzinę.

W art. 185 ust. 4 ustawy proponuje się uregulowanie skutków utraty uprawnień do nadawania stopnia doktora w danej dyscyplinie albo dziedzinie. W przypadku utraty tego uprawnienia podmiot doktoryzujący będzie kontynuował wszczęte postępowania w sprawie nadania stopnia doktora. Jeżeli kontynuacja tych postępowań nie będzie możliwa, Rada Doskonałości Naukowej wyznaczy inny podmiot do ich kontynuacji. Rozwiązanie to ma zapewnić ochronę interesów osób, wobec których postępowania zostały już wszczęte, oraz zachowanie ciągłości tych postępowań mimo utraty uprawnień przez dotychczasowy podmiot doktoryzujący.

W art. 198 ustawy proponuje się zmianę warunków prowadzenia szkoły doktorskiej. Projektowane brzmienie art. 198 ust. 3 ustawy przewiduje, że szkoła doktorska będzie mogła być prowadzona przez uczelnię akademicką, instytut PAN, instytut badawczy, instytut międzynarodowy albo CMKP, które:

- 1) posiadają:
 - a) kategorię naukową co najmniej B+ w co najmniej dwóch dyscyplinach albo
 - b) kategorię naukową co najmniej B+ w co najmniej jednej dyscyplinie i uprawnienie nadane w trybie określonym w art. 226a ust. 1 w co najmniej jednej dyscyplinie, albo
 - c) uprawnienie nadane w trybie określonym w art. 226a ust. 1 w co najmniej dwóch dyscyplinach,
- 2) posiadają wyróżniającą albo pozytywną ocenę potencjału.

Rozwiązanie przewidziane w pkt 1 pozwala uwzględnić zarówno podmioty posiadające kategorie naukowe uzyskane w wyniku ewaluacji, jak i podmioty posiadające uprawnienia nadane w trybie art. 226a ust. 1 ustawy.

Jednocześnie projektowana ustawa wprowadza warunek posiadania przez podmiot prowadzący szkołę doktorską wyróżniającej albo pozytywnej oceny potencjału. Warunek ten ma powiązać możliwość prowadzenia kształcenia doktorantów nie tylko z jakością działalności naukowej w określonych dyscyplinach, lecz także z oceną instytucjonalnych warunków prowadzenia działalności naukowej i kształcenia. Rozwiązanie to ma zapewnić, aby szkoły doktorskie były prowadzone przez podmioty dysponujące odpowiednim potencjałem organizacyjnym, kadrowym i rozwojowym, sprzyjającym prowadzeniu badań naukowych oraz przygotowywaniu doktorantów do uzyskania stopnia doktora.

W projektowanym nowym brzmieniu art. 198 ust. 4 ustawy przewidziano szczególną regulację dotyczącą uczelni akademickiej prowadzącej działalność naukową wyłącznie w jednej dyscyplinie, która jest dyscypliną w zakresie teologii albo kultury fizycznej, albo dyscypliną artystyczną. Szkoła doktorska będzie mogła być prowadzona przez tę uczelnię, jeżeli będzie ona posiadała w tej dyscyplinie kategorię naukową A+, A albo B+ albo uprawnienie nadane w trybie art. 226a ust. 1 ustawy, a także wyróżniającą albo pozytywną ocenę potencjału. Rozwiązanie to uwzględnia specyfikę uczelni prowadzących działalność naukową w ramach wąskiego, wyspecjalizowanego profilu, w zakresie teologii, kultury fizycznej albo sztuki, w których prowadzenie szkoły doktorskiej może być uzasadnione mimo ograniczonego zakresu działalności naukowej.

Zmiana art. 198 ust. 5 ustawy dotyczy zasad wspólnego prowadzenia szkoły doktorskiej. Zgodnie z projektowanym brzmieniem tego przepisu szkoła doktorska będzie mogła być prowadzona wspólnie przez uczelnie akademickie, instytuty PAN, instytuty badawcze, instytuty międzynarodowe lub CMKP, z których każde będzie posiadało kategorię naukową A+, A albo B+ albo uprawnienie nadane w trybie art. 226a ust. 1 ustawy w co najmniej jednej dyscyplinie oraz wyróżniającą albo pozytywną ocenę potencjału. Rozwiązanie to zapewni, że każdy z podmiotów współprowadzących szkołę doktorską będzie spełniał podstawowe warunki jakościowe i instytucjonalne wymagane od podmiotów prowadzących kształcenie doktorantów.

Projektowane zmiany w art. 198 ustawy są konsekwencją wprowadzenia nowego modelu oceny działalności naukowej oraz powiązania uprawnień do prowadzenia szkół doktorskich z oceną potencjału. Ich celem jest zapewnienie, aby kształcenie doktorantów było prowadzone przez podmioty posiadające odpowiedni poziom działalności naukowej, potwierdzony kategorią naukową albo uprawnieniem nadanym w trybie art. 226a ust. 1 ustawy, oraz pozytywnie ocenione warunki instytucjonalne do prowadzenia działalności naukowej i kształcenia kadr naukowych.

W art. 218 ustawy proponuje się zmianę warunków przysługiwania uprawnienia do nadawania stopnia doktora habilitowanego w danej dyscyplinie. Projektowane brzmienie art. 218 ustawy przewiduje, że uprawnienie to będzie przysługiwało uczelni, instytutowi PAN, instytutowi badawczemu, instytutowi międzynarodowemu albo CMKP, które posiadają:

- 1) w tej dyscyplinie:
 - a) kategorię naukową co najmniej B+ albo uprawnienie nadane w trybie określonym w art. 226a ust. 1 oraz
 - b) minimum kadrowe na poziomie co najmniej 10 osób posiadających co najmniej stopień doktora habilitowanego, zatrudnionych w pełnym wymiarze czasu pracy, które złożyły oświadczenie upoważniające dany podmiot do zaliczenia ich do liczby pracowników prowadzących działalność naukową w tej dyscyplinie,
- 2) wyróżniającą albo pozytywną ocenę potencjału w zakresie nauki i kształcenia.

Warunek, o którym mowa w pkt 1, zachowuje powiązanie uprawnienia do nadawania stopnia doktora habilitowanego z jakością działalności naukowej prowadzonej w dyscyplinie, potwierdzoną wynikiem ewaluacji albo uprawnieniem nadanym w trybie art. 226a ust. 1 ustawy.

Jednocześnie projektowana ustawa wprowadza wymóg posiadania przez podmiot habilitujący minimum kadrowego. Wprowadzenie tego warunku ma zapewnić stabilne i odpowiednio liczne

zaplecze kadrowe w danej dyscyplinie, obejmujące osoby o kwalifikacjach naukowych pozwalających na udział w postępowaniach w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego oraz ocenę dorobku osób ubiegających się o nadanie tego stopnia.

Celem wprowadzenia minimum kadrowego jest również ograniczenie sytuacji, w których uprawnienie do nadawania stopnia doktora habilitowanego byłoby oparte wyłącznie na kategorii naukowej, bez zapewnienia odpowiednio szerokiego grona osób posiadających kwalifikacje do udziału w procesach awansu naukowego. W przypadku postępowań w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego wymóg ten ma szczególne znaczenie ze względu na charakter tych postępowań oraz konieczność zapewnienia wysokiego poziomu merytorycznej oceny dorobku habilitanta.

Projekt przewiduje również, że podmiot habilitujący będzie musiał posiadać wyróżniającą albo pozytywną ocenę potencjału. Oznacza to powiązanie uprawnienia do nadawania stopnia doktora habilitowanego nie tylko z kategorią naukową albo uprawnieniem nadanym w trybie art. 226a ust. 1 ustawy oraz minimum kadrowym w danej dyscyplinie, lecz także z oceną warunków instytucjonalnych prowadzenia działalności naukowej i kształcenia. Rozwiązanie to ma zapewnić, aby stopień doktora habilitowanego był nadawany przez podmioty dysponujące odpowiednim potencjałem organizacyjnym, kadrowym i rozwojowym, sprzyjającym rzetelnemu prowadzeniu postępowań w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego.

W art. 226a ust. 2 pkt 1 ustawy proponuje się zmianę, zgodnie z którą podmioty ubiegające się o nadanie uprawnienia w trybie art. 226a ust. 1 ustawy będą musiały zatrudniać co najmniej 10 pracowników spełniających wymagania określone w tym przepisie. Zmiana ma charakter dostosowujący i służy zapewnieniu spójności warunków kadrowych wymaganych od podmiotów posiadających albo ubiegających się o uzyskanie uprawnienia do nadawania stopni.

W związku z wprowadzeniem oceny działalności naukowej projektowana ustawa zmienia tytuł działu VI ustawy na: „EWALUACJA JAKOŚCI KSZTAŁCENIA, EWALUACJA SZKÓŁ DOKTORSKICH I OCENA DZIAŁALNOŚCI NAUKOWEJ” oraz tytuł rozdziału 3 w tym dziale na: „Ocena działalności naukowej”. Zmiany te mają charakter terminologiczny i wynikowy.

Pojęcie „ocena działalności naukowej” jest w projekcie pojęciem szerszym niż „ewaluacja jakości działalności naukowej”. Zgodnie z dodawanym art. 264a ustawy ocena działalności naukowej będzie obejmowała ewaluację przeprowadzaną w ramach dyscyplin oraz ocenę potencjału przeprowadzaną w odniesieniu do podmiotu systemu nauki i szkolnictwa wyższego.

Z tego względu dotychczasowa terminologia wymaga dostosowania, tak aby tytuły jednostek systematyzacyjnych ustawy odpowiadały konstrukcji przyjętej w projektowanych przepisach. Dodanie art. 264a ma charakter systemowy. Przepis ten wprowadza pojęcie oceny działalności naukowej jako pojęcie nadrzędne wobec dwóch elementów nowego modelu: ewaluacji oraz oceny potencjału. Ewaluacja w dotychczasowym znaczeniu pozostanie więc elementem oceny działalności naukowej, ale zostanie uzupełniona o ocenę potencjału podmiotu. Rozwiązanie to stanowi podstawę dalszych zmian w art. 265–270 ustawy, w których określa się zasady przeprowadzania oceny działalności naukowej, kryteria tej oceny oraz jej skutki.

W art. 265 ustawy proponuje się kompleksowe dostosowanie przepisów do nowego modelu oceny działalności naukowej określonego w dodawanym art. 264a ustawy. Projektowane brzmienie art. 265 ust. 1 ustawy określa katalog podmiotów, których działalność naukowa będzie podlegała ocenie, o której mowa w art. 264a ustawy. Ocenie tej, tak jak obecnie, będzie podlegała działalność naukowa prowadzona przez: uczelnię akademicką, instytut PAN, instytut międzynarodowy, uczelnię zawodową, instytut badawczy, CMKP oraz podmiot, o którym mowa w art. 7 ust. 1 pkt 8 ustawy.

W art. 265 ust. 2 ustawy wskazuje się, że w ewaluacji będą uwzględniane osiągnięcia wszystkich pracowników prowadzących działalność naukową w podmiotach podlegających ocenie. Przepis ten odnosi się do pierwszego elementu oceny działalności naukowej, tj. ewaluacji przeprowadzanej w ramach dyscyplin.

W art. 265 ust. 3 ustawy przewiduje się, że ocena działalności naukowej uczelni zawodowych, instytutów badawczych, CMKP oraz podmiotów, o których mowa w art. 7 ust. 1 pkt 8 ustawy, będzie przeprowadzana, tak jak obecnie, na wniosek. Rozwiązanie to utrzymuje dotychczasową zasadę, zgodnie z którą wskazane podmioty nie są obejmowane oceną działalności naukowej z mocy ustawy, lecz mogą zostać nią objęte na wniosek. Wynika to ze zróżnicowanego charakteru tych podmiotów oraz z faktu, że nie wszystkie prowadzą działalność naukową w zakresie uzasadniającym obowiązkowe przeprowadzanie oceny. Ocena przeprowadzana na wniosek pozwoli objąć nowym modelem te podmioty, które rzeczywiście prowadzą działalność naukową i są zainteresowane uzyskaniem oceny oraz związanych z jej wynikiem skutków prawnych.

W art. 265 ust. 4 ustawy proponuje się zmianę warunku przeprowadzenia ewaluacji w ramach dyscypliny. Ewaluację będzie się przeprowadzać w ramach dyscypliny w podmiocie zatrudniającym, według stanu na dzień 31 grudnia w każdym roku okresu objętego ewaluacją,

co najmniej 10 pracowników prowadzących działalność naukową w danej dyscyplinie, w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy związanej z prowadzeniem działalności naukowej w tej dyscyplinie. Zmiana ta oznacza odejście od weryfikacji warunku kadrowego wyłącznie na dzień poprzedzający rozpoczęcie ewaluacji. Warunek ten będzie oceniany w każdym roku okresu objętego ewaluacją, stąd nieznaczne zmniejszenie minimalnej liczby pracowników warunkującej przystąpienie do ewaluacji z 12 do 10. Konieczność spełnienia tego warunku ma zapewnić większą stabilność potencjału kadrowego podmiotu w danej dyscyplinie oraz ograniczyć możliwość podejmowania działań doraźnych bezpośrednio przed przeprowadzeniem ewaluacji.

Dodawany w art. 265 ustawy ust. 4a wprowadza rozwiązania pozwalające na bardziej elastyczne określenie zakresu ewaluacji. Podmioty, o których mowa w art. 265 ust. 1 pkt 1–3 ustawy, czyli uczelnie akademickie, instytuty PAN i instytuty międzynarodowe, będą mogły złożyć, w terminie do dnia 30 września roku poprzedzającego ewaluację, wniosek o nieprzystąpienie do ewaluacji w ramach wybranej dyscypliny albo wybranych dyscyplin, o których mowa w art. 265 ust. 4 ustawy. Wniosek ten nie będzie mógł dotyczyć wszystkich dyscyplin, czyli nie będzie mógł prowadzić do całkowitej rezygnacji z oceny. Natomiast podmioty, których ocena działalności naukowej będzie przeprowadzana na wniosek, będą wskazywały we wniosku co najmniej jedną dyscyplinę, o której mowa w art. 265 ust. 4 ustawy, która miałaby zostać objęta ewaluacją. Rozwiązanie to ma umożliwić podmiotom kształtowanie zakresu ewaluacji zgodnie z ich rzeczywistym profilem naukowym i strategią rozwoju, przy jednoczesnym zachowaniu obowiązku objęcia ewaluacją co najmniej jednej dyscypliny.

W art. 265 ust. 6 ustawy doprecyzowuje się zakres osiągnięć uwzględnianych w ewaluacji. Zgodnie z projektowanym brzmieniem przepisu w ewaluacji będą uwzględniane osiągnięcia, które powstały w związku z zatrudnieniem lub odbywaniem kształcenia w szkole doktorskiej prowadzonej przez podmiot. Zmiana polega na zastąpieniu dotychczasowego ogólnego sformułowania dotyczącego osiągnięć powstałych w związku z „odbywaniem kształcenia w podmiocie” bardziej precyzyjnym odniesieniem do kształcenia w szkole doktorskiej prowadzonej przez podmiot. Celem tej zmiany jest usunięcie wątpliwości interpretacyjnych co do rodzaju kształcenia, z którym może być związane osiągnięcie uwzględniane w ewaluacji.

W art. 265 ust. 7 ustawy doprecyzowuje się zasady uwzględniania osiągnięć artystycznych. W ewaluacji będą mogły być uwzględniane także osiągnięcia artystyczne, które powstały bez związku z zatrudnieniem w podmiocie lub odbywaniem kształcenia w szkole doktorskiej

prowadzonej przez podmiot, pod warunkiem że miały miejsce w okresie tego zatrudnienia lub kształcenia oraz w okresie objętym ewaluacją. Zmiana dostosowuje brzmienie przepisu do projektowanego art. 265 ust. 6 ustawy oraz wyraźnie określa ramy czasowe, w których osiągnięcie artystyczne może zostać uwzględnione w ewaluacji. Rozwiązanie to uwzględnia specyfikę działalności artystycznej i pozwala na przypisanie podmiotowi osiągnięć artystycznych powstałych w okresie związania twórcy z tym podmiotem.

Dodawany art. 265 ust. 7a ustawy przewiduje, że w ewaluacji będą uwzględniane osiągnięcia, o których informacje zostały wprowadzone do systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 342 ust. 1 ustawy, czyli do systemu POL-on. Celem tego rozwiązania jest przeniesienie z rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 22 lutego 2019 r. w sprawie ewaluacji jakości działalności naukowej (Dz. U. z 2022 r. poz. 661, z późn. zm.) na poziom ustawy regulacji dotyczącej uwzględniania w ewaluacji osiągnięć, o których informacje zostały wprowadzone do systemu POL-on. Zmiana ma charakter porządkujący.

W art. 265 ust. 11 ustawy proponuje się nowe brzmienie przepisu dotyczącego uwzględniania w ewaluacji monografii naukowych i artykułów naukowych. Monografia naukowa i artykuł naukowy będą uwzględniane, jeżeli informacje o nich zostaną umieszczone w bazie danych dostępnej za pośrednictwem elektronicznego identyfikatora naukowca, zgodnego z międzynarodowymi standardami, określonego w przepisach wydanych na podstawie art. 353 pkt 1 ustawy. Zmiana w zdaniu pierwszym ma charakter terminologiczny i polega na doprecyzowaniu, że przepis odnosi się do ewaluacji. Zasadnicza zmiana polega natomiast na rezygnacji z dotychczasowego zdania drugiego, które wskazywało, że informacje do bazy danych wprowadzają osoby prowadzące działalność naukową. W praktyce jednak osoby te dostarczają dane w tym zakresie wraz z oświadczeniami, a podmiot wraz z osobą go reprezentującą odpowiedzialne są za sprawozdanie w systemie POL-on. Ma to charakter porządkujący i dostosowujący do projektowanego ujęcia przepisów dotyczących uwzględniania osiągnięć w ewaluacji.

W art. 265 ust. 12 ustawy dostosowuje się zasady uwzględniania osiągnięć danej osoby na potrzeby ewaluacji. Projektowana zmiana polega na zastąpieniu dotychczasowego sformułowania, zgodnie z którym osiągnięcia jednej osoby mogą być „wykazywane” w ramach nie więcej niż dwóch dyscyplin, sformułowaniem, że osiągnięcia te mogą być „uwzględnione” w ramach nie więcej niż dwóch dyscyplin. Jednocześnie pozostawia się zasadę, że dane osiągnięcie może być wykazane przez osobę będącą jego autorem tylko raz i tylko w ramach

jednej dyscypliny. Rozwiązanie to porządkuje terminologię przepisu i odróżnia uwzględnianie osiągnięć w ewaluacji przez podmiot od czynności ich wykazywania przez autora.

Projekt przewiduje uchylenie art. 265 ust. 14 ustawy jako przepisu zbędnego. Pomocnicza jednostka naukowa PAN nie jest wymieniona w art. 265 ust. 1 ustawy jako podmiot, którego działalność naukowa podlega ocenie. Oznacza to, że nie może ona zostać objęta ewaluacją. Podobnie ewaluacji nie przeprowadza się w przypadku podmiotów, które nie spełniają warunku kadrowego określonego w art. 265 ust. 4 ustawy. W związku z tym uchylany przepis jest zbędny.

Dodawany w art. 265 ustawy ust. 15 określa sposób przeprowadzania oceny potencjału. Ocena ta będzie przeprowadzana jako ocena ekspercka na podstawie informacji wprowadzonych przez podmiot do systemu POL-on. Rozwiązanie to zapewni jednolity sposób gromadzenia danych na potrzeby całej oceny działalności naukowej oraz zwiększy przejrzystość i weryfikowalność informacji wykorzystywanych w tej ocenie.

W art. 266 ustawy proponuje się zmianę częstotliwości przeprowadzania oceny działalności naukowej. Zgodnie z projektowanym brzmieniem tego przepisu ocenę działalności naukowej będzie się przeprowadzać co 5 lat, a ocena ta będzie obejmowała okres 5 lat poprzedzających rok jej przeprowadzenia. Zmiana ta oznacza wydłużenie cyklu oceny działalności naukowej z 4 do 5 lat i ma na celu ograniczenie częstotliwości obciążeń organizacyjnych i sprawozdawczych po stronie ocenianych podmiotów. Rozwiązanie to pozwoli również na bardziej miarodajne uwzględnienie efektów działalności naukowej, w szczególności w dyscyplinach, w których cykl prowadzenia badań naukowych, prac rozwojowych albo twórczości artystycznej jest dłuższy. Projektowana zmiana uwzględni wprowadzenie nowego modelu oceny działalności naukowej, obejmującego ewaluację oraz ocenę potencjału. Pięcioletni okres oceny będzie sprzyjał stabilniejszemu planowaniu działalności naukowej przez podmioty systemu szkolnictwa wyższego i nauki oraz ograniczy presję na podejmowanie krótkookresowych działań ukierunkowanych wyłącznie na wynik oceny.

W art. 267 ust. 1 ustawy proponuje się zachowanie dotychczasowych podstawowych kryteriów ewaluacji oraz dodanie kryteriów oceny potencjału. Kryteriami tej oceny będą: możliwość rozwoju podmiotu w zakresie działalności naukowej, aktywność podmiotu związana z tworzeniem przyjaznego i zrównoważonego środowiska pracy naukowej oraz upowszechnianie wyników badań naukowych i prac rozwojowych, w tym przez różne formy kształcenia.

Kryterium dotyczące możliwości rozwoju podmiotu w zakresie działalności naukowej będzie służyło ocenie zdolności podmiotu do planowania i prowadzenia działalności naukowej w dłuższej perspektywie. W ramach tego kryterium znaczenie będą mogły mieć w szczególności strategia rozwoju działalności naukowej, sposób organizacji badań naukowych i prac rozwojowych, polityka wspierania zespołów badawczych, zdolność pozyskiwania i wykorzystywania zasobów niezbędnych do prowadzenia działalności naukowej oraz działania ukierunkowane na rozwój potencjału kadrowego i infrastrukturalnego podmiotu.

Kryterium dotyczące aktywności podmiotu związanej z tworzeniem przyjaznego i zrównoważonego środowiska pracy naukowej będzie odnosiło się do warunków, w jakich jest prowadzona działalność naukowa. Ocenie będą mogły podlegać w szczególności działania wspierające awans naukowy pracowników na różnych etapach kariery, przejrzystość zasad oceny okresowej pracowników, przeciwdziałanie niepożądanym praktykom publikacyjnym, wspieranie rzetelności naukowej, działania na rzecz stabilności i jakości środowiska pracy, a także rozwiązania sprzyjające interdyscyplinarności i odpowiedzialnemu zarządzaniu działalnością naukową.

Kryterium dotyczące upowszechniania wyników badań naukowych i prac rozwojowych, w tym przez różne formy kształcenia, będzie służyło ocenie sposobu, w jaki podmiot wykorzystuje rezultaty działalności naukowej poza samym procesem badawczym. Ocenie będą mogły podlegać w szczególności działania związane z wykorzystywaniem wyników badań naukowych i prac rozwojowych do prowadzenia kształcenia, w ramach popularyzacji nauki, w komunikacji naukowej, w celu prowadzenia współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym, a także działania związane z transferem wiedzy.

Wprowadzenie tych kryteriów ma umożliwić ocenę potencjału podmiotu jako całości, a nie wyłącznie ocenę osiągnięć przypisanych do poszczególnych dyscyplin. Ocena potencjału będzie miała charakter ekspercki i będzie uzupełniała ewaluację, pozwalając uwzględnić te aspekty funkcjonowania podmiotu, które mają znaczenie dla trwałego rozwoju działalności naukowej, jakości środowiska pracy naukowej oraz społecznego i dydaktycznego wykorzystania wyników badań naukowych i prac rozwojowych.

Dodawany w art. 267 ustawy ust. 1a przewiduje, że w ewaluacji w ramach kryterium dotyczącego poziomu naukowego lub artystycznego prowadzonej działalności będzie się stosowało ocenę punktową osiągnięć, z uwzględnieniem limitów liczby osiągnięć podlegających ocenie. Limity te będą ustalane dla każdej dyscypliny, w której ewaluowany

podmiot prowadzi działalność naukową, z uwzględnieniem liczby pracowników i doktorantów prowadzących tę działalność, w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy, oraz ich przynależności do określonej grupy stanowisk ze względu na zakres wykonywanych obowiązków. Rozwiązanie to ma ograniczyć znaczenie w ewaluacji samej liczby uwzględnionych osiągnięć. Określenie limitów liczby osiągnięć podlegających ocenie oznacza, że podmiot będzie wykazywał do oceny ograniczony zbiór osiągnięć, co powinno sprzyjać wyborowi osiągnięć o największym znaczeniu naukowym lub artystycznym. Jednocześnie limity te będą ustalane z uwzględnieniem rzeczywistego zaangażowania pracowników i doktorantów w prowadzenie działalności naukowej. Obecnie niezależnie od zajmowanego stanowiska i jego charakteru każdy pracownik prowadzący działalność naukową jest uwzględniany w liczbie pracowników prowadzących działalność naukową w danej dyscyplinie w jednakowy sposób.

Zmiana art. 267 ust. 2 pkt 1 ustawy dostosowuje upoważnienie ustawowe do nowego modelu oceny działalności naukowej. Rozporządzenie będzie określało:

- 1) sposób przeprowadzania oceny działalności naukowej;
- 2) rodzaje, szczegółowe kryteria oraz sposób oceny osiągnięć uwzględnianych w ewaluacji;
- 3) sposób ustalania limitów liczby osiągnięć podlegających ocenie, w tym sposób przeliczania wymiaru czasu pracy związanej z prowadzeniem działalności naukowej w danej dyscyplinie na potrzeby obliczania punktacji i limitów liczby tych osiągnięć;
- 4) definicje monografii naukowej i artykułu naukowego;
- 5) sposób określania kategorii naukowej;
- 6) szczegółowe kryteria oceny potencjału.

W konsekwencji wprowadzenia nowego modelu oceny działalności naukowej proponuje się dostosowanie do tego modelu zadań KEN. Zgodnie z projektowanym brzmieniem art. 268 ust. 1 ustawy KEN będzie podejmowała uchwałę w sprawie proponowanych kategorii naukowych na podstawie wyników ewaluacji oraz uchwałę w sprawie proponowanej oceny potencjału. Natomiast zmiana art. 268 ust. 2 ustawy ma charakter dostosowujący i polega na objęciu obowiązkiem przekazania ministrowi uchwał KEN dotyczących obu elementów oceny działalności naukowej, przy zachowaniu dotychczasowego 7-dniowego terminu.

W art. 269 ustawy proponuje się zmiany dotyczące postępowania w sprawie przyznania kategorii naukowej. Zmiany te mają charakter dostosowujący do nowego modelu oceny działalności naukowej oraz do projektowanego brzmienia art. 268 ustawy.

W projektowanym art. 269 ust. 1 ustawy zachowuje się przepis dotyczący tego, że minister, biorąc pod uwagę uchwałę KEN, o której mowa w art. 268 ust. 1 pkt 1 ustawy, przyznaje podmiotowi w danej dyscyplinie, w drodze decyzji administracyjnej, kategorię naukową A+, A, B+, B albo C, przy czym kategoria A+ pozostaje kategorią najwyższą, a kategoria C – najniższą. Zmiana ta dostosowuje odesłanie do nowego brzmienia art. 268 ust. 1 ustawy, w którym wskazano uchwały w sprawie proponowanych kategorii naukowych oraz uchwały w sprawie proponowanej oceny potencjału.

W art. 269 ust. 3 ustawy proponuje się zmianę terminu wydania decyzji w sprawie przyznania kategorii naukowej. Decyzja ta będzie wydawana w terminie do dnia 31 sierpnia roku następującego po ostatnim roku okresu objętego ewaluacją. Przesunięcie tego terminu z dnia 31 lipca na dzień 31 sierpnia jest związane z rozszerzeniem zakresu oceny działalności naukowej o ocenę potencjału oraz z koniecznością zapewnienia odpowiedniego czasu na przeprowadzenie czynności ocennych i przygotowanie rozstrzygnięć dotyczących obu elementów tej oceny.

W art. 269 ust. 5 ustawy zmienia się zakres czynności KEN w postępowaniu po złożeniu wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy. Zamiast przewidzianego w obecnym brzmieniu przepisu opiniowania wniosku przez KEN projekt przewiduje, że KEN dokona oceny osiągnięć podmiotu w danej dyscyplinie w ramach odwołania, w terminie 2 miesięcy od dnia otrzymania od ministra wniosku, o którym mowa w art. 269 ust. 4 ustawy. Jednocześnie przesądza się, że ocenie w ramach odwołania będą podlegały wyłącznie osiągnięcia będące przedmiotem postępowania w pierwszej instancji. Rozwiązanie to ma zapewnić, że postępowanie prowadzone po złożeniu wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy będzie służyło weryfikacji prawidłowości oceny dokonanej w pierwszej instancji, a nie przedstawianiu nowych osiągnięć, nieobjętych pierwotnym postępowaniem.

Dodawany art. 269a ustawy określa zasady przyznawania oceny potencjału. Zgodnie z projektowanym art. 269a ust. 1 ustawy minister, biorąc pod uwagę uchwałę KEN, o której mowa w art. 268 ust. 1 pkt 2 ustawy, będzie przyznawał podmiotowi, w drodze decyzji administracyjnej, ocenę wyróżniającą, pozytywną albo negatywną.

W art. 269a ust. 2 ustawy określa się okres obowiązywania oceny potencjału. Ocena ta będzie przyznawana na okres do dnia, w którym decyzja o przyznaniu kolejnej oceny potencjału stanie się ostateczna. W przypadku gdy podmiot nie będzie objęty kolejną oceną działalności naukowej, utraci ocenę, o której mowa w art. 269a ust. 1 ustawy, z końcem roku, w którym

rozpoczęła się kolejna ocena działalności naukowej. Rozwiązanie to wiąże okres obowiązywania oceny potencjału z cyklem oceny działalności naukowej.

W art. 269a ust. 3 ustawy przewiduje się, że minister będzie wydawał decyzję w sprawie przyznania oceny potencjału w terminie do dnia 31 sierpnia roku następującego po ostatnim roku okresu objętego oceną działalności naukowej. Termin ten jest spójny z zaproponowanym w projektowanej ustawie terminem wydawania decyzji w sprawie przyznania kategorii naukowej.

Zgodnie z art. 269a ust. 4 ustawy od decyzji w sprawie przyznania oceny potencjału będzie przysługiwał wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy, składany w terminie 30 dni od dnia doręczenia tej decyzji. Rozwiązanie to zapewni podmiotom możliwość zakwestionowania rozstrzygnięcia w sprawie oceny potencjału.

W art. 269a ust. 5 ustawy określa się zasady ponownej oceny potencjału. W terminie 2 miesięcy od dnia otrzymania od ministra wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy KEN ponownie dokona oceny potencjału podmiotu. Ocena ta będzie dokonywana wyłącznie w oparciu o informacje wprowadzone przez podmiot do systemu POL-on, będące podstawą oceny w pierwszej instancji. Rozwiązanie to ma zapewnić, że postępowanie prowadzone po złożeniu wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy będzie służyło weryfikacji prawidłowości pierwotnej oceny, a nie uzupełnianiu ocenianego materiału o nowe informacje.

W art. 269a ust. 6 ustawy określa się skutki połączenia podmiotów albo włączenia jednego podmiotu albo większej liczby podmiotów do innego podmiotu dla posiadanej oceny potencjału. W przypadku połączenia, o którym mowa w art. 35 ust. 3 i art. 43 ust. 1 ustawy, oraz włączenia, o którym mowa w art. 35 ust. 4–6 i art. 44 ust. 1 ustawy, uczelnia utworzona w wyniku połączenia oraz uczelnia, do której włączono inny podmiot, zachowa ocenę potencjału najwyższą spośród ocen posiadanych przez podmioty uczestniczące w połączeniu albo we włączeniu. Przepis ten będzie stosowany odpowiednio w przypadku połączenia instytutów badawczych, instytutów PAN lub instytutów międzynarodowych oraz włączenia do nich innego podmiotu. Rozwiązanie to zapewnia ciągłość skutków oceny potencjału w przypadku reorganizacji podmiotów systemu szkolnictwa wyższego i nauki. Jest to rozwiązanie analogiczne jak w przypadku ewaluacji (art. 269 ust. 6 ustawy).

Dodawany art. 269b ustawy wprowadza możliwość przystąpienia do ponownej oceny działalności naukowej przed przeprowadzeniem kolejnej oceny działalności naukowej w terminie wynikającym z ustawy. Rozwiązanie to dotyczy podmiotu, który w wyniku

ewaluacji uzyskał niższą kategorię naukową niż kategoria uzyskana w poprzednim okresie objętym ewaluacją albo uzyskał negatywną ocenę potencjału, a jednocześnie nie złożył wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy, o którym mowa odpowiednio w art. 269 ust. 4 albo art. 269a ust. 4 ustawy. Zgodnie z projektowanym art. 269b ust. 1 ustawy podmiot spełniający te warunki będzie mógł złożyć, w terminie do dnia 30 września roku, w którym miną 2 lata od dnia, w którym rozpoczęła się ostatnia ocena działalności naukowej, wniosek o przystąpienie do ponownej ewaluacji w ramach wybranej dyscypliny albo wybranych dyscyplin lub o przeprowadzenie ponownej oceny jego potencjału.

Ponowna ocena działalności naukowej będzie się rozpoczynała w dniu 1 stycznia trzeciego roku następującego po roku, w którym rozpoczęła się ostatnia ocena działalności naukowej. Rozwiązanie to pozwala podmiotowi, który uzyskał niekorzystny wynik, podjąć działania naprawcze i poddać się ponownej ocenie przed kolejnym terminem oceny działalności naukowej.

Decyzja o przyznaniu kategorii naukowej w ramach ponownej ewaluacji albo decyzja o przyznaniu ponownej oceny potencjału będzie wydawana w terminie do dnia 31 sierpnia roku następującego po ostatnim roku okresu objętego ponowną ewaluacją albo ponowną oceną potencjału.

Projektowany art. 269b ust. 4 ustawy wskazuje przepisy ustawy stosowane odpowiednio do ponownej oceny działalności naukowej, a także odsyła w tym zakresie do przepisów wykonawczych wydanych na podstawie art. 267 ust. 2 pkt 1 ustawy.

Celem dodania art. 269b ustawy jest stworzenie fakultatywnego mechanizmu umożliwiającego szybszą weryfikację poziomu działalności naukowej podmiotów, które uzyskały niższą kategorię naukową niż w poprzednim okresie objętym ewaluacją albo negatywną ocenę potencjału. Rozwiązanie to ma charakter motywacyjny, ponieważ zachęca do wdrożenia działań naprawczych i umożliwia wcześniejsze ograniczenie negatywnych skutków niekorzystnego wyniku oceny działalności naukowej, bez oczekiwania na kolejny, regularny cykl oceny.

W art. 270 ustawy proponuje się dostosowanie zakresu wyłączenia stosowania wybranych przepisów ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2025 r. poz. 1691), zwanej dalej „Kpa”, do oceny działalności naukowej. Obecnie wyłączenia te dotyczą postępowań w sprawie przyznania kategorii naukowej. Projektowana zmiana rozszerza ich stosowanie również na postępowania w sprawie oceny potencjału.

Zgodnie z projektowanym nowym brzmieniem art. 270 ustawy do postępowań w sprawie przyznania kategorii naukowej oraz oceny potencjału nie będą miały zastosowania przepisy art. 10, art. 35–37, art. 61 § 4, art. 79a, art. 81, art. 84 oraz art. 96a–96n Kpa.

Projektowana zmiana stanowi kontynuację dotychczasowych odrębności proceduralnych w postępowaniach dotyczących przyznawania kategorii naukowych, a jednocześnie dostosowuje je do wprowadzenia drugiego elementu oceny działalności naukowej, jakim jest ocena potencjału. Jest to uzasadnione szczególnym charakterem tych postępowań, opartych na ustawowo określonych kryteriach, danych zgromadzonych w systemie teleinformatycznym oraz ocenach dokonywanych przez KEN.

Nowym elementem w katalogu wyłączeń jest art. 84 Kpa. Uzupełnienie art. 270 ustawy o to wyłączenie ma na celu jednoznaczne przesądzenie, że w postępowaniach w sprawie przyznania kategorii naukowej oraz w sprawie oceny potencjału nie będzie stosowana instytucja biegłego w rozumieniu Kpa. Eksperti uczestniczący w pracach KEN nie są bowiem biegłymi w rozumieniu Kpa i nie wykonują czynności procesowych właściwych dla tej instytucji. Ich udział polega na wykonywaniu czynności eksperckich na potrzeby KEN w ramach procedury oceny działalności naukowej określonej w ustawie, a nie na sporządzaniu opinii biegłego jako środka dowodowego w rozumieniu Kpa.

Należy również podkreślić, że zostaje utrzymane i rozszerzone również na postępowania w sprawie oceny potencjału wyłączenie stosowania przepisów dotyczących mediacji, tj. art. 96a–96n Kpa. Jest to uzasadnione tym, że przedmiotem tych postępowań jest dokonanie oceny według ustawowo określonych kryteriów oraz wydanie decyzji administracyjnej przez ministra, z uwzględnieniem uchwał KEN. Mediacja nie jest zatem adekwatnym instrumentem proceduralnym dla tego rodzaju spraw.

Projektowana ustawa wprowadza także zmiany dotyczące KEN. Zmiany te są związane z wprowadzeniem nowego modelu oceny działalności naukowej, obejmującego ewaluację oraz ocenę potencjału, a także z potrzebą uwzględnienia w składzie KEN osób posiadających kompetencje w zakresie komercjalizacji oraz transferu osiągnięć naukowych do gospodarki.

W art. 271 ust. 2 ustawy proponuje się zmianę składu KEN. Liczba osób powoływanych do KEN z doświadczeniem w zakresie polityki naukowej zostanie zmniejszona z 7 do 4. Jednocześnie w skład KEN wejdą 3 osoby z doświadczeniem w zakresie komercjalizacji oraz transferu osiągnięć naukowych do gospodarki. Zmiana ta nie polega zatem na zwiększeniu liczby członków KEN, lecz na przemodelowaniu struktury kompetencyjnej tego organu. Celem

tej zmiany jest zapewnienie udziału w pracach KEN osób posiadających doświadczenie w obszarach istotnych z punktu widzenia oceny efektów działalności naukowej, w szczególności jej powiązania z gospodarką oraz praktycznego wykorzystania wyników badań naukowych i prac rozwojowych. Wzmocnienie kompetencji KEN w zakresie komercjalizacji i transferu osiągnięć naukowych do gospodarki jest spójne z projektowanym modelem oceny działalności naukowej, w którym znaczenie zachowują efekty finansowe badań naukowych i prac rozwojowych oraz wpływ działalności naukowej na funkcjonowanie społeczeństwa i gospodarki.

W art. 271 ust. 5 ustawy proponuje się wydłużenie kadencji KEN z 4 do 5 lat oraz wskazanie, że kadencja ta będzie się rozpoczynała w dniu 1 stycznia. Zmiana ta służy dostosowaniu kadencji KEN do pięcioletniego cyklu oceny działalności naukowej przewidzianego w projektowanym art. 266 ustawy. Rozwiązanie to ma zapewnić większą stabilność prac KEN oraz powiązanie kadencji KEN z okresem, za który będzie przeprowadzana ocena działalności naukowej.

Zgodnie z art. 6 pkt 1 projektowanej ustawy zmiany w art. 271 ustawy wejdą w życie z dniem 1 stycznia 2028 r. Termin ten jest powiązany z rozpoczęciem kolejnej kadencji KEN i umożliwia zastosowanie zmienionych przepisów dotyczących składu oraz kadencji KEN od początku kolejnej kadencji.

W art. 274 ust. 1 ustawy proponuje się dostosowanie katalogu zadań KEN do nowego modelu oceny działalności naukowej. W art. 274 ust. 1 pkt 1 ustawy wskazuje się, że zadaniem KEN będzie przeprowadzanie oceny działalności naukowej. Zmiana ta odzwierciedla wprowadzenie oceny działalności naukowej jako pojęcia obejmującego zarówno ewaluację, jak i ocenę potencjału.

Zmiana art. 274 ust. 1 pkt 3 ustawy polega na wskazaniu, że KEN będzie przedstawiała ministrowi propozycje kategorii naukowych dla poszczególnych podmiotów w poszczególnych dyscyplinach oraz propozycje ocen potencjału poszczególnych podmiotów.

W art. 274 ust. 1 pkt 6 ustawy proponuje się zmianę dostosowującą, zgodnie z którą zadaniem KEN będzie sporządzanie analiz w zakresie oceny działalności naukowej i ewaluacji jakości kształcenia w szkołach doktorskich. Zmiana ta ma charakter terminologiczny i wynika z wprowadzenia w projekcie oceny działalności naukowej.

W art. 274 ust. 2 ustawy proponuje się zmianę dotyczącą ekspertów uczestniczących w pracach KEN. Obecnie do ekspertów stosuje się odpowiednio art. 272 ust. 1 ustawy. Projekt przewiduje, że do ekspertów będzie stosowany odpowiednio również art. 381 ust. 3 ustawy. Odpowiednie stosowanie tego przepisu do ekspertów KEN ma na celu zapewnienie im warunków do niezależnego, bezstronnego i niezakłóconego wykonywania czynności eksperckich. Rozwiązanie to jest uzasadnione charakterem zadań realizowanych przez ekspertów w procesie oceny działalności naukowej, w tym oceną osiągnięć i informacji mających znaczenie dla przyznania kategorii naukowych oraz ocen potencjału.

W art. 342 ust. 4 ustawy proponuje się rozszerzenie celów przetwarzania danych w systemie POL-on. Zgodnie z projektowanym brzmieniem tego przepisu dane w systemie POL-on będą przetwarzane w celu wykonywania zadań związanych z:

- 1) ustalaniem i realizacją polityki naukowej państwa;
- 2) przeprowadzaniem ewaluacji jakości kształcenia, ewaluacji szkół doktorskich i oceny działalności naukowej;
- 3) prowadzeniem postępowań w sprawie nadania stopnia doktora, stopnia doktora habilitowanego i tytułu profesora;
- 4) przyznawaniem środków finansowych na szkolnictwo wyższe i naukę;
- 5) nadzorem nad systemem szkolnictwa wyższego i nauki;
- 6) realizacją zadań przez Narodową Agencję Wymiany Akademickiej, Narodowe Centrum Badań i Rozwoju oraz Narodowe Centrum Nauk.

Projektowana zmiana uwzględnia zastąpienie dotychczasowego odesłania do ewaluacji odesłaniem do oceny działalności naukowej, obejmującej ewaluację i ocenę potencjału. Ponadto projektowany przepis posługuje się szerszym pojęciem „przyznawania środków finansowych na szkolnictwo wyższe i naukę” w miejsce dotychczasowego określenia „ustalanie wysokości subwencji i dotacji”.

Drugi blok zmian objętych projektowaną ustawą dotyczy ramowych założeń oraz zasad organizacji IDUB. Nowe rozwiązania wychodzą w dużej mierze naprzeciw postulatом środowiska naukowego, tj.:

- wydłużenie okresu finansowania laureatów kolejnych edycji programu z 6 do 8 lat, co umożliwi bardziej perspektywiczne i długofalowe planowanie działań, a także zapewni większą stabilność rozwoju i trwałość zmian wdrażanych przez uczelnie będące

laureatami IDUB w obszarze badań naukowych, kształcenia oraz kultury organizacyjnej (art. 387 ust. 1 i 3 ustawy),

- zwiększenie maksymalnej liczby uczelni, które mogą uzyskać status laureata IDUB, z 10 do 12, co umożliwi wprowadzanie projakościowych zmian w większej liczbie podmiotów niż dotychczas (art. 387 ust. 2 ustawy).

Z uwagi na prognozowany wzrost kosztowności programu przy zwiększeniu liczby podmiotów otrzymujących finansowanie dokonano równocześnie zmiany wartości progowej finansowania z co najmniej 10% do co najmniej 8% przyznanej subwencji.

Zaproponowano także nowe brzmienie art. 388 ust. 1 pkt 1 ustawy określającego jeden z warunków przystąpienia do konkursu w ramach IDUB, zgodnie z którym podmiot będzie musiał posiadać kategorie naukowe w co najmniej 6 dyscyplinach, z których co najmniej połowę będą stanowiły kategorie A+ albo A. Ze strony potencjalnych kandydatów do udziału w IDUB pojawiają się bowiem wątpliwości, czy w kontekście aktualnego brzmienia przepisu („prowadzi działalność naukową w co najmniej 6 dyscyplinach, w których przeprowadzona została ewaluacja jakości działalności naukowej, i posiada kategorię naukową A+ albo A w co najmniej połowie tych dyscyplin”) uczelnia może wskazać tylko wybrane kategorie naukowe, jedynie w tych dyscyplinach, które mają zostać objęte wymogiem przystąpienia do IDUB, czy też wymóg ten obejmuje wszystkie posiadane kategorie naukowe. Analogicznej korekty dokonano w odniesieniu do uczelni medycznych ubiegających się o udział w IDUB (art. 463 ustawy).

W art. 388 ust. 1 pkt 3 ustawy dokonano korekty brzmienia niejednoznacznego sformułowania, że podmiot „prowadzi szkołę doktorską” na bardziej precyzyjne, że „prowadzi kształcenie w szkole doktorskiej”. Sam fakt utworzenia szkoły doktorskiej nie jest bowiem wystarczający do stwierdzenia, że podmiot prowadzi kształcenie doktorantów w tej szkole, co stanowi intencję ustawodawcy odnośnie do wymogu wyrażonego w tym przepisie.

W art. 388 ust. 1 ustawy przez dodanie pkt 4a wprowadzono nowe kryterium warunkujące udział w IDUB, odnoszące się do posiadania wyróżniającej oceny potencjału. Powyższe jest uwarunkowane wprowadzeniem nowego elementu oceny działalności naukowej (oceny potencjału). Posiadanie wyróżniającej oceny potencjału jako warunek przystąpienia do konkursu w ramach IDUB (w połączeniu z pozostałymi warunkami konkursowymi),

zagwarantuje skierowanie środków finansowych przyznawanych w ramach IDUB do podmiotów o najwyższym potencjale naukowym, organizacyjnym i rozwojowym.

W związku z wydłużonym z 6 do 8 lat okresem finansowania w ramach IDUB konieczne jest w konsekwencji także wydłużenie okresu planowanych przez podmioty działań zmierzających do podniesienia poziomu jakości działalności naukowej i poziomu jakości kształcenia z 5 do 7 lat (zmiana art. 388 ust. 2 ustawy). Ósmy rok będzie przeznaczony na utrwalenie rezultatów planu.

W art. 388 ust. 7 pkt 1 ustawy zrezygnowano z możliwości formułowania przez międzynarodowy zespół ekspertów rekomendacji dotyczących zmiany planu złożonego w ramach procedury konkursowej. Możliwość przedłożenia tego typu rekomendacji istotnie komplikuje proces oceny wniosków i może wiązać się z potencjalnym ryzykiem prób wywierania wpływu wnioskodawców na niezależnych ekspertów. Ponadto wybiórcze formułowanie rekomendacji jedynie w odniesieniu do niektórych podmiotów może skutkować zarzutami nierównego ich traktowania. Przepis w dotychczasowym brzmieniu nie został do tej pory zastosowany i jest zbędny z punktu widzenia rzetelności procesu selekcji wniosków. Rezygnacja z dotychczasowego brzmienia ma na celu zapewnienie pełnej transparentności procesu oceny wniosków oraz równego traktowania wszystkich podmiotów. Ponadto w art. 388 ustawy dokonano doprecyzowania regulacji pod względem redakcyjnym, bez wpływu na ich istotę oraz intencje prawodawcy.

W art. 390 ustawy dotyczącym podmiotów, które przystąpiły do konkursu w ramach IDUB, ale nie uzyskały statusu laureata, przez co otrzymują (jedynie) 2-procentowe zwiększenie subwencji, wydłużono okres wypłaty środków z 6 do 8 lat, celem uspoźnienia z regulacjami dotyczącymi częstotliwości ogłaszania konkursów w ramach programu.

W art. 393 ustawy ujednolicono nomenklaturę w zakresie dokumentacji składanej przez laureatów programu IDUB wnioskujących o przedłużenie tego statusu na okres, na który zostanie ogłoszony kolejny konkurs. Aktualnie podmioty te są zobligowane do złożenia planu, który merytorycznie jest tożsamy z wnioskiem składanym przez uczestników konkursu i podlega tym samym kryteriom oceny co wniosek. Rozróżnienie między wnioskiem a planem ma zatem charakter wyłącznie terminologiczny i powoduje wątpliwości interpretacyjne. W związku z powyższym, zgodnie z nowym brzmieniem, również laureaci IDUB złożą

wniosek, z tym że nie będzie to wniosek o udział w konkursie, lecz wniosek o kontynuację statusu laureata IDUB.

Istotnie preredagowano i uporządkowano art. 393 i art. 394 oraz uchylono art. 395 ustawy, co jednak nie ma wpływu na przebieg procedury konkursowej w ramach IDUB. Zgodnie z tymi przepisami warunkami kontynuacji statusu laureata IDUB pozostają nadal pozytywny wynik końcowej ewaluacji oraz pozytywny wynik rozpatrzenia wniosku o kontynuację tego statusu. W celu wyeliminowania wątpliwości interpretacyjnych w art. 393 ust. 1 ustawy jednoznacznie wskazano, że wniosek o kontynuację statusu laureata IDUB będzie mógł złożyć wyłącznie podmiot, który w dniu składania wniosku będzie spełniał warunki przystąpienia do konkursu.

W art. 394 ust. 3 ustawy wskazano jednoznacznie, że w przypadku uzyskania pozytywnego wyniku końcowej ewaluacji oraz pozytywnego wyniku oceny wniosku o kontynuację statusu laureata IDUB przez więcej niż 10 uczelni, status ten będzie mogło kontynuować 10 pierwszych uczelni na liście rankingowej pozytywnie ocenionych wniosków. Aktualnie obowiązujące przepisy mogą prowadzić do wątpliwości interpretacyjnych co do wiążącego charakteru listy rankingowej dla ministra. Zwiększenie dotychczasowej liczby uczelni mogących kontynuować status laureata IDUB z 8 do 10 jest związane ze zwiększeniem ogólnej liczby głównych beneficjentów programu IDUB z 10 do 12. Uczelnia, która uzyska pozytywny wynik końcowej ewaluacji oraz znajdzie się na jedenastym albo dwunastym miejscu na liście rankingowej pozytywnie ocenionych wniosków, będzie otrzymywała przez okres 8 lat 2-procentowe zwiększenie subwencji. Wydłużenie wypłacania 2-procentowego zwiększenia subwencji jest związane z koniecznością ujednoczenia przepisów w konsekwencji wydłużenia okresu, na jaki będą ogłaszane kolejne konkursy w ramach IDUB.

W art. 396 ust. 1 ustawy odnoszącym się do RID doprecyzowano, że kolejne konkursy w ramach tego programu będą ogłaszane co 4 lata (zgodnie z dotychczasowym brzmieniem przepisu mówi się jedynie o cyklicznym charakterze programu).

W związku z wprowadzeniem oceny potencjału uwzględniono przedmiotowe kryterium w procesie ubiegania się o udział w konkursie w ramach RID. Do przystąpienia do konkursu będzie uprawniało posiadanie oceny pozytywnej albo wyróżniającej (dodanie pkt 1a w art. 397 ust. 1 ustawy). Dodanie przesłanki braku negatywnej oceny potencjału ustanawia dolny próg jakości dla uczestników RID. Rozwiązanie to gwarantuje, że wsparcie nie trafi do podmiotów

nieposiadających wystarczającego potencjału związanego nieodzownie z działaniami rozwojowymi.

W art. 397 ust. 1 pkt 2 ustawy dokonano – analogicznie jak w przypadku IDUB – korekty brzmienia niejednoznacznego sformułowania „prowadzi szkołę doktorską” na precyzyjniejsze „prowadzi kształcenie w szkole doktorskiej”. Sam fakt utworzenia szkoły doktorskiej nie jest bowiem równoznaczny z prowadzeniem kształcenia doktorantów w tej szkole, co stanowi intencję prawodawcy.

W art. 398 ust. 3 ustawy zmieniono termin przekazywania środków finansowych w ramach RID. Obecnie środki te są przekazywane, począwszy od roku następującego po roku zawarcia umowy. Regulacja ta w praktyce jest jednak problematyczna. Z przyczyn obiektywnych umowa z laureatem RID może nie zostać zawarta w roku rozstrzygnięcia konkursu. Z uwagi na procedurę i harmonogram działań w konkursie w ramach RID, a także ewentualne zdarzenia losowe, rozstrzygnięcie może nastąpić pod koniec danego roku albo na początku kolejnego. W związku z powyższym proponuje się, aby środki finansowe w ramach RID były przekazywane laureatom programu, począwszy od roku następującego po roku, w którym został ogłoszony konkurs. Tym samym ewentualne opóźnienia w zawarciu umowy, wynikające np. z późnego terminu ogłoszenia wyników konkursu, nie wstrzymają finansowania w ramach RID.

Ponadto, analogicznie jak w przypadku proponowanych przepisów dotyczących IDUB, doprecyzowano i uszczegółowiono obecne regulacje pod względem redakcyjnym, bez wpływu na ich *meritum* oraz intencje prawodawcy.

W art. 463 ustawy dodano ust. 2, który jednoznacznie wskazuje, że analogicznie do uczelni akademickich, również uczelnie medyczne będące laureatami IDUB i spełniające warunki konkursu, mogą składać wnioski o kontynuację statusu laureata tego programu.

Art. 2 projektowanej ustawy zawiera przepis przejściowy dotyczący postępowań w sprawie przyznania kategorii naukowej. Do postępowań wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie projektowanej ustawy będą stosowane przepisy dotychczasowe. Rozwiązanie to ma na celu zapewnienie ciągłości postępowań prowadzonych na podstawie obowiązujących przepisów oraz uniknięcie zmiany reguł oceny w toku trwających postępowań.

Art. 3 projektowanej ustawy określa zasady przeprowadzenia pierwszej oceny działalności naukowej. Ocena ta obejmie lata 2026–2030 i rozpocznie się w dniu 1 stycznia 2031 r.

Jednocześnie art. 3 projektowanej ustawy przewiduje, że spełnienie warunku, o którym mowa w art. 173 ust. 2 i art. 265 ust. 4 ustawy w brzmieniu nadanym projektowaną ustawą, będzie oceniane, poczynając od dnia 1 stycznia 2027 r. Chodzi o warunek zatrudniania, według stanu na dzień 31 grudnia każdego roku okresu objętego ewaluacją, co najmniej 10 pracowników prowadzących działalność naukową w danej dyscyplinie, w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy związanej z prowadzeniem działalności naukowej w tej dyscyplinie. Rozwiązanie to uwzględnia fakt, że projektowana ustawa wejdzie w życie w trakcie okresu, który będzie objęty pierwszą oceną działalności naukowej.

Art. 4 projektowanej ustawy określa obowiązki dostosowawcze, które powinny zostać wykonane w terminie 6 miesięcy od dnia jej wejścia w życie. W tym terminie senaty uczelni uchwalą kodeksy etyki wspólnoty akademickiej, o których mowa w art. 28 ust. 1 pkt 3a ustawy.

W tym samym terminie rektorzy, po zasięgnięciu opinii senatów, związków zawodowych, samorządu studenckiego oraz samorządu doktorantów, określą kryteria oceny okresowej dla poszczególnych grup pracowników i rodzajów stanowisk, z uwzględnieniem zasad określonych w art. 128 ust. 3 ustawy w brzmieniu nadanym projektowaną ustawą.

Art. 4 projektowanej ustawy przewiduje również obowiązek dostosowania przez federacje postanowień statutów do projektowanych zmian w art. 165 ust. 2 i 3, art. 166 ust. 4 pkt 3 i 7 oraz art. 173 ust. 1 i 1b ustawy. Obowiązek ten jest konsekwencją zmian dotyczących celu federacji, zakresu powierzanych jej zadań, elementów statutu federacji oraz zasad przeprowadzania ewaluacji i oceny potencjału federacji.

Zgodnie z art. 4 ust. 2 projektowanej ustawy kryteria oceny okresowej określone na podstawie art. 4 ust. 1 pkt 2 będą stosowane, poczynając od okresu podlegającego ocenie następującego po okresie, w którym zostały określone. Rozwiązanie to ma zapobiec stosowaniu nowych kryteriów do trwających albo zakończonych okresów oceny.

Art. 5 projektowanej ustawy stanowi przepis dostosowawczy związany z wprowadzeniem rad naukowych dyscyplin. Uczelnie posiadające uprawnienie do nadawania stopnia doktora albo stopnia doktora habilitowanego będą obowiązane dostosować swoje statuty do przepisów art. 31a–31c ustawy oraz utworzyć rady naukowe dyscyplin w terminie do dnia 31 grudnia

2030 r. Pierwsza kadencja tych rad rozpocznie się w dniu 1 stycznia 2031 r. Termin ten jest skorelowany z wejściem w życie przepisów dotyczących rad naukowych dyscyplin.

Art. 6 projektowanej ustawy określa termin wejścia w życie ustawy oraz wyjątki od tego terminu. Co do zasady ustawa wejdzie w życie z dniem 1 grudnia 2026 r. Termin ten pozwala na rozpoczęcie działań przygotowawczych i dostosowawczych przez podmioty systemu szkolnictwa wyższego i nauki, w szczególności w zakresie uchwalania kodeksów etyki wspólnoty akademickiej, określenia nowych kryteriów oceny okresowej nauczycieli akademickich oraz dostosowania statutów federacji.

Projektowana ustawa przewiduje jednocześnie etapowe wejście w życie wybranych przepisów. Z dniem 1 stycznia 2028 r. wejdzie w życie art. 1 pkt 28 dotyczący zmian w składzie i kadencji KEN. Odroczenie wejścia w życie tego przepisu jest związane z wprowadzeniem nowych zasad od początku kolejnej kadencji KEN.

Z dniem 1 stycznia 2031 r. wejdą w życie art. 1 pkt 2, pkt 3 lit. a tiret drugie i lit. b, pkt 4–7, pkt 14–16, pkt 26 w zakresie art. 269b, pkt 29 oraz pkt 37 lit. a projektowanej ustawy. Przepisy te dotyczą: utworzenia i funkcjonowania rad naukowych dyscyplin z uwzględnieniem tzw. minimum kadrowego, zmiany kompetencji senatu w sprawach nadawania stopni, tworzenia studiów bez pozwolenia ministra w powiązaniu z oceną potencjału, warunków nadawania stopni, warunków prowadzenia szkół doktorskich, ponownej oceny działalności naukowej, zadań KEN oraz warunku posiadania pozytywnej albo wyróżniającej oceny potencjału przez kandydatów do RID. Odroczenie wejścia w życie tych przepisów do dnia 1 stycznia 2031 r. jest powiązane z rozpoczęciem pierwszej oceny działalności naukowej oraz z koniecznością zapewnienia podmiotom systemu szkolnictwa wyższego i nauki odpowiedniego czasu na dostosowanie statutów, struktur organizacyjnych i zasad funkcjonowania do nowych wymagań.

Z dniem 1 stycznia 2032 r. wejdą w życie art. 1 pkt 31 w zakresie art. 387 ust. 1 i 2, pkt 32, 34 i 35 projektowanej ustawy. Przepisy te dotyczą zasad ogłaszania konkursu w ramach IDUB, warunków udziału w tym programie, zasad kontynuacji statusu laureata oraz uchylenia art. 395 ustawy. Termin ten pozwala powiązać nowe zasady z harmonogramem najbliższego konkursu w ramach IDUB.

Z dniem 1 stycznia 2033 r. wejdą w życie art. 1 pkt 31 w zakresie art. 387 ust. 3 oraz art. 1 pkt 33 projektowanej ustawy. Przepisy te dotyczą zasad finansowania laureatów IDUB oraz uczelni, które przystąpiły do konkursu, ale nie uzyskały statusu laureata. Odroczenie wejścia

w życie tych przepisów jest konsekwencją etapowego wdrażania nowych zasad programu i pozwala dostosować skutki finansowe do harmonogramu konkursu oraz okresu finansowania.

Jednocześnie należy wskazać, że nie ma możliwości podjęcia alternatywnych w stosunku do projektowanej ustawy środków umożliwiających osiągnięcie zamierzonego celu.

Projektowana ustawa nie wpływa na działalność mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców, a także nie dotyczy majątkowych praw i obowiązków przedsiębiorców lub praw i obowiązków przedsiębiorców wobec organów administracji publicznej.

Projektowana ustawa nie jest sprzeczna z prawem Unii Europejskiej.

Projektowana ustawa nie podlega notyfikacji zgodnie z przepisami rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039 oraz z 2004 r. poz. 597).

Projektowana ustawa nie wymaga przedstawienia właściwym organom i instytucjom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia.